

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Ladislav Koppan

Problémy inštitútu väzby

Diplomová práca

Olomouc 2013

Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému „Problémy inštitútu väzby“
vypracoval samostatne a citoval som všetky použité zdroje.

V Olomouci dňa .....

.....

Ďakujem JUDr. Bronislave Coufalovej, Ph.D. za odborné vedenie a pomoc pri vypracovaní diplomovej práce.

Obsah

Zoznam použitých skratiek.....	5
Úvod.....	6
1 Pojem a účel väzby.....	8
2 Ústavnoprávne zakotvenie inštitútu väzby a jej úprava v medzinárodných dokumentoch.....	11
3 Materiálne väzobné právo.....	15
3.1 Zákonné podmienky väzby.....	17
3.2 Dôvody väzby.....	19
3.2.1 Väzba úteková.....	20
3.2.2 Väzba kolúzna.....	24
3.2.3 Preventívna väzba.....	27
3.3 Obmedzenie možnosti vzatia do väzby a sprísnené dôvody väzby.....	30
4 Formálne väzobné právo.....	34
4.1 Rozhodovanie o väzbe.....	34
4.1.1 Orgány rozhodujúce o väzbe.....	35
4.1.2 Väzobné zasadanie.....	39
4.2 Preskúmanie dôvodov väzby.....	41
4.2.1 Preskúmanie väzby z úradnej povinnosti.....	41
4.2.2 Sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe.....	42
4.2.3 Žiadosť o prepustenie z väzby.....	44
4.3 Trvanie väzby.....	46
4.3.1 Rozhodovanie a ďalšom trvaní väzby.....	48
4.3.2 Najvyššia prípustná doba trvania väzby.....	50
4.4 Opatrenia nahrádzajúce väzbu.....	53
4.4.1 Nahradenie väzby zárukou.....	57
4.4.2 Nahradenie väzby písomným sľubom.....	59
4.4.3 Nahradenie väzby dohľadom probačného úradníka.....	60
4.4.4 Peňažná záruka (kaucia).....	61
Záver.....	65
Použitá literatúra a zdroje:.....	67

Zoznam použitých skratiek

ČR	Česká republika
Dohovor	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd
ESLP	Európsky súd pre ľudské práva
LZPS	Ústavný zákon č. 2/1993 Sb., Listina základných práv a slobôd v znení neskorších predpisov
Sb.	Zbierka zákonov Českej republiky
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v znení neskorších predpisov
Ústava	Ústavný zákon zákon č. 1/1993 Sb., Ústava Českej republiky v znení neskorších predpisov
ZSVM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní čin a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonov (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v znení neskorších predpisov

Úvod

Diplomová práca sa zaoberá jedným z významných inštitútov trestného práva procesného a to konkrétne inštitút väzby. Pri výbere témy podstatnú úlohu zohrali dve okolnosti. Prvou bol pozitívny vzťah k trestnému právu a druhou bol osobný záujem o získanie detailnejších poznatkov danej problematiky z rozhodnutia súdov a odborných publikácii, ktoré nepochybne využijem v ďalšej praxi. Inštitút väzby je veľmi diskutovaná a kontroverzná téma nielen na poli právnom, ale aj v radoch laickej verejnosti. Ide o inštitút, ktorý bol mnohokrát novelizovaný a vývoj naznačuje, že do budúcnosti to nebude inak a zároveň sa očakáva prijatie nového trestného poriadku podobne ako sa stalo v prípade trestného zákonníka.

Väzba patrí medzi najprísnejšie procesné opatrenie proti obvinenému spomedzi všetkých zaisťovacích inštitútov, ktorej cieľom je zaistiť účel trestného konania. Problém však spočíva v zásahu do ústavne zaručeného práva na osobnú slobodu a zásady prezumpcie nevinu. Závažnosť tohto opatrenia sa prejavuje aj v bežnom živote, kde vzatie do väzby môže ohroziť postavenie jednotlivca v spoločnosti a v pracovnom živote, pretože mnoho ľudí si mylne spája väzbu s výkonom trestu odňatia slobody. Mojm cieľom bude zamerať sa na podmienky vzatia do väzby, procesný postup a podrobnejšia analýza problémov, ktoré sa v rámci daného inštitútu vyskytujú a ich riešenie v praxi.

Diplomová práca je rozdelená na úvod, štyri kapitoly a záver. V prvej kapitole rozoberám pojem a účel inštitútu väzby. V druhej kapitole skúmam jej zakotvenie v Ústave a Listine základných práv a slobôd a medzinárodných dokumentoch. Významná časť mojej práce sa zaoberá materiálnym a formálnym väzobným právom v tretej a štvrtej kapitole. Ide o delenie čisto akademické, ktoré nenájdeme v zákonnej úprave. V rámci materiálneho väzobného práva vymedzujem podmienky, za ktorých je možné väzbu uložiť. Pri formálnom väzobnom práve sa sústreďím na procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a procesné úkony obvineného v jednotlivých fázach trestného konania. Formálne väzobné právo delím na štyri podkapitoly, kde sa moja práca v prvej podkapitole zaoberá procesom rozhodovania o väzbe, kto o nej rozhoduje a úpravou väzobného zasadania. V druhej podkapitole môžeme nájsť preskúmanie dôvodov väzby z úradnej povinnosti, na základe sťažnosti a pri podaní návrhu obvineného na prepustenie z väzby. V tretej podkapitole sa zaoberám dĺžkou trvania väzby v jednotlivých štádiách trestného konania a celkovou maximálnou dobou strávenou vo väzbe. Štvrtá podkapitola rozoberá prostriedky nahrádzajúce

väzbu, medzi ktoré patrí záruka záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby, písomný sľub, dohľad probačného úradníka a peňažná záruka.

V závere popisujem svoje zistenia a zaoberám sa úvahami de lege ferenda o budúcnosti vývoja inštitútu väzby. Práca je vypracovaná v súlade s platnou a účinnou úpravou inštitútu väzby ku dňu 15. júla 2013.

Z dôvodu obmedzeného rozsahu diplomovej práce, som sa nemohol podrobnejšie zaoberať väzbou v zvláštnych prípadoch a to väzbou v konaní proti mladistvým, väzbou po právoplatnom skončení trestného stíhania a väzbou pri uskutočnení právneho styku s cudzinou a z časti do formálneho väzobného práva zasahujúcim výkonom väzby.

Diplomová práca využíva metódu analýzy a popisu na rozobratie danej problematiky. Za hlavné zdroje boli použité platné a účinné zákony, monografické diela významných autorov zaoberajúcich sa danou témou, judikatúra súdov a články z odborných publikácií.

1 Pojem a účel väzby

Väzba je najzávažnejší a najprisnejší zaist'ovací prostriedok trestného práva procesného, vďaka ktorému na základe rozhodnutia oprávneného orgánu je obvinený dočasne zbavený osobnej slobody, ak dovtedy zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že sa snaží vyhnúť trestnému konaniu alebo trestu tým, že by utiekol alebo sa skrýval, zmaril alebo sa snažil sťažiť objasnenie veci neprípustným pôsobením na pramene dôkazov alebo by v trestnej činnosti pokračoval.¹

Väzbu nie je možné považovať za trest. Predstavuje špecifické opatrenie trestného procesu a je mylné sa domnievať, že ide o akúsi okamžitú reakciu na spáchanie trestného činu prípadne odplatu spoločnosti voči obvinenému. Väzba a trest odňatia slobody napriek niektorým podobným znakom, plnia dve odlišné funkcie a preto je nutné ich navzájom medzi sebou rozlišovať. Väzba je zaist'ovacie opatrenie v trestnom procese, ktoré neprejudikuje vinu, ale má zabezpečiť účel ešte len prebiehajúceho trestného konania na rozdiel od trestu odňatia slobody, ktorý v sebe zahrňuje nielen sankciu za spáchaný trestný čin, ale aj morálne odsúdenie spoločnosti. Pri väzbe sa rozhoduje ešte len o skutočnostiach, ktoré by mohli reálne nastať, a ktoré odôvodňujú jeden z väzobných dôvodov. Väzba v podstate predvída budúce správanie obvineného. Trest je možné uložiť po skončení trestného konania len na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku súdu, ktorý rozhoduje o skutočnosti, ktorá sa udiala v minulosti, ide o rekonštrukciu udalostí na základe dôkazných prostriedkov. Jediný spoločný znak trestu odňatia slobody a väzby tkvie v dočasnom obmedzení osobnej slobody. Pretože ide o závažný zásah súdnej moci do občianskych práv a slobôd, zaručených Ústavou a Listinou základných práv a slobôd človeka, o ktorého vine nebolo doposiaľ rozhodnuté, je nutné ich obmedziť len na prípady zvlášť nevyhnutné.²

Preto sa väzba označuje ako „ultima ratio“ ako nutné zlo trestného konania, ktoré nastupuje v krajnom prípade. Zlo z toho dôvodu, lebo spoločnosť zbavuje slobody občana, o ktorom až v budúcnosti bude možné s určitosťou stanoviť, či sa dopustil trestného činu a tým pádom sťažuje procesnú obranu obvineného a zlo preto, lebo sa trestné konanie bez tohto inštitútu v niektorých prípadoch nezaobíde.³

Inštitút väzby je založený na určitých právnych princípoch. Medzi najvýznamnejší bezpochyby patrí princíp zákonnosti, zásada spoločná pre všetky zaist'ovacie opatrenia,

¹ VICHEREK, Roman. Důvody vazby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 14.

² MANDÁK, Václav. Vazba není trest. *Bulletin advokacie*, 1996, č. 9, s. 17 – 19.

³ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 67.

právna úprava väzby musí byť nastavená tak, aby bolo využívaná len v prípadoch stanovených zákonom. Dané podmienky prameňa nielen zo zákona, ale takisto aj z LZPS a medzinárodných zmlúv, ktorými je Česká republika viazaná na základe čl. 10 Ústavy.⁴

Inštitút väzby je v súlade so zásadou primeranosti, ktorá úzko nadväzuje na princíp zákonnosti väzby. Princíp primeranosti nájdeme vyjadrený v § 2 odst. 4 TŘ, na základe ktorého, orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť postupovať proti obvinenému tak, aby čo v najmenšej možnej miere zasahovali do jeho občianskych práv a slobôd, čo je prejavom humánosti trestného konania a úcty k ľudským právam s slobodám.⁵ Okrem toho by väzba mala byť používaná len ako opatrenie, ktoré za daného skutkového stavu najlepšie poslúži k dosiahnutiu účelu trestného konania stanoveného v § 1 odst. 1 TŘ. Prejavuje sa to najmä v dobe trvania väzby, jej neprípustnosti pri menej závažných trestných činoch, v rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby, v najvyššej prípustnej dobe atď..⁶

Pri väzbe sa uplatňuje aj princíp fakultatívnosti, na rozdiel od predošlej právnej úpravy stanovenej v zákone č. 87/1950 Sb. o trestnom konaní súdnom, ktorá upravovala väzbu obligatórnu pre trestné činy, za ktoré zákon stanovil trest smrti, odňatie slobody na doživotie, alebo odňatie slobody pri dolnej hranici 10 rokov. Pre ostatné prípady väzby platila možnosť fakultatívnej väzby. Vnímanie väzby ako fakultatívny prostriedok trestného konania bolo podmienené dlhodobým vývojom od feudálneho inkvizičného procesu k procesu buržoáznemu, v ktorom sa postupne zmenšoval okruh vecí, v ktorých bola väzba voči obvinenému nariadená obligatórne. V súčasnej dobe nielen v Českej republike, ale aj v mnohých moderných demokratických štátoch je väzba upravená ako opatrenie fakultatívne. Fakultatívnosť znamená, že väzba ako procesné zaist'ovacie opatrenie sa uplatňuje len po splnení zákonom stanovených podmienok, ale nemusí byť aplikovaná nevyhnutne, záleží na úvahe súdu po náležitom posúdení všetkých okolností prípadu a osoby obvineného. Podľa súčasnej právnej úpravy skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že boli splnené podmienky vzatia do väzby nie je možné nikdy prezumovať, ale je potrebné ich dovodiť zo zvláštnych okolností každého prípadu ako uvádza § 67 TŘ. Skutočnosť, že väzba sa pripúšťa zásadne len vtedy ak existuje obava, pre ktorú má byť nariadená a nie je možné jej čeliť inak, je v českom trestnom procese vyjadrená tým, že trestný poriadok dovoľuje i pri očividnej existencii

---

⁴ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 239.

⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 141.

⁶ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 371.

väzobného dôvodu za stanovených podmienok použitie opatrení miernejších, ktoré nie sú spojené so zbavením osobnej slobody človeka. Medzi miernejšie opatrenia nahrádzajúce väzbu zaraďujeme záruku, písomný sľub obvineného, dohľad probačného úradníka a peňažnú záruku podľa § 73 a 73a TŘ. V oboch prípadoch ide o prostriedky, ktoré majú pôsobiť na obvineného psychicky a u ktorých sa predpokladá, že budú mať dostatočný vplyv na to, aby sa vzdal ďalšieho jednanja, ktoré by odôvodňovalo jeho vzatie do väzby.⁷

Princíp subsidiarity vyjadruje, že väzba sa použije v prípade, že nie je možné využiť iné zaisťovacie opatrenie, pri ktorom by bol dosiahnutý rovnaký cieľ. So zásadou subsidiarity je úzko spätý princíp primeranosti, pretože orgán činný v trestnom konaní by mal použiť len také opatrenie, ktoré zasahuje čo najmenej do osobnej slobody človeka. Inak povedané, ak postačuje k dosiahnutiu účelu trestného konania zadržanie alebo predvedenie osoby, mali by byť použité tieto opatrenia a nie sa uchýľovať k použitiu väzby. V opodstatnených prípadoch by sa súd mal uchýliť k opatreniam nahrádzujúcich väzbu.⁸

Princíp proporcionality nám naznačuje, že väzba ako zaisťovacie opatrenie by mala zodpovedať povahe a závažnosti trestného činu, pre ktoré sa trestné konanie uskutočňuje. Väzba by mala byť úmerná k závažnosti trestného činu, ale aj k osobe, proti ktorej je namierená.⁹

Inštitút väzby je možné rozdeliť do niekoľkých skupín. Do prvej skupiny zaraďujeme materiálne väzobné právo, ktoré sa zaoberá podmienkami za ktorých môže byť väzba uložená. Druhú skupinu označujeme ako formálne väzobné právo, ktoré upravuje procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a procesné úkony obvineného. Do tretej skupiny môžeme zaradiť výkon väzby, ktorý len sčasti zasahuje do procesného práva. Súvislosť s danými skupinami majú aj niektoré ďalšie otázky, kde patrí započítanie väzby do trestu, náhrada škody za väzbu apod..¹⁰

---

⁷ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 68.

⁸ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 240.

⁹ Tamtiež

¹⁰ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 72.

2 Ústavnoprávne zakotvenie inštitútu väzby a jej úprava v medzinárodných dokumentoch

Občianske práva a slobody sú zakotvené v Ústave Českej republiky, v Listine základných práv a slobôd a v medzinárodných zmluvách, ktorými je Česká republika viazaná podľa článku 10 Ústavy ČR a ktoré majú v prípade rozporu s vnútroštátnymi predpismi aplikačnú prednosť. Práva zaručené v ústavných zákonoch a medzinárodných dokumentoch tvoria ústavné limity zásahov do občianskych práv a slobôd a nesmú byť štátom a jeho orgánmi prekročené.¹¹

Zásahom do základných práv a slobôd je aj trestné konanie, ktoré sa snaží dosiahnuť potrestanie páchatel'ov trestných činov v spravodlivom procese na jednej strane a na strane druhej ochrániť ich základné práva a slobody. Záruka práva na súdnu a inú ochranu (ústavne zakotvená) vyjadruje princíp právneho štátu a demokratického súdnictva, ktoré sú základom ústavného procesného zákonodarstva, preto aj súdnu moc vykonávajú nezávislé a nestranné súdy podľa článku 81 Ústavy. Súdy sú určené podľa článku 90 Ústavy ČR, hlavne k tomu, že sú povolané, aby zákonne stanoveným spôsobom poskytovali ochranu právam, len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.

Pri porušení základných práv a slobôd sa môže občan Českej republiky obrátiť na Ústavný súd so svojou ústavnou sťažnosťou. Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti autoritatívne rozhoduje o dodržiavaní ľudských práv a základných slobôd v konkrétnych prípadoch a vynucuje nápravu právne chybného stavu¹².

Občianske práva a slobody môžeme nájsť v LZPS, ktorá je súčasťou ústavného poriadku podľa článku 112 Ústavy ČR a má právnu silu ústavného zákona. Zakotvenie základných práv a slobôd, ktoré predstavujú úpravu vzťahu medzi verejnou mocou a jednotlivcom, v inom ako v základnom zákone štátu predstavuje nezvyčajné riešenie. Listina základných práv slobôd je vo vzťahu špeciality k Ústave ČR a aplikuje sa prednostne. Definíciu základných práv a slobôd ústavný poriadok ČR neobsahuje, preto musíme za základne právo považovať právo, ktoré sa nachádza v texte Ústavy a LZPS z čoho plynie úmysel ich chrániť právnymi predpismi ústavnej sily.

---

¹¹ MUSIL, Jan a kol. *Trestní právo procesní*. 3. prepracované a doplnené vydanie. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 300.

¹² nález Ústavného súdu z dňa 21. apríla 1994, sp. zn. I. ÚS 131/93

Článok 1 LZPS stanovuje, že ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti a v právach a základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Vyjadruje sa tým ich prirodzenoprávny charakter, do ktorého by verejná moc nemala zasahovať. S tým súvisí aj článok 2 odst. 4 Ústavy, ktorý stanovuje, že každý môže činiť, čo nie je zákonom zakázané a nikto nesmie byť nútený činiť niečo čo zákon neukladá. Na jednej strane sú základné práva a slobody jedným z podstatných prvkov demokratického štátu a ich zmena je nedovolená a ani pri interpretácii právnych noriem nie je možné oprávniť zničenie alebo ohrozenie základného stavebného kameňa demokratického štátu.

Avšak na druhej strane to, ale neznamená, že základné práva a slobody nie je možné obmedziť vôbec. Garantované práva a slobody jednotlivca nie sú nekonečné, obmedzujú ich práva a slobody iných jednotlivcov ako aj verejné záujmy štátu. Odtiaľ pramení potreba stanoviť medze základných práv a slobôd. Stanoviť hranice do základných práv a slobôd je možné, len ak to stanoví zákon, ide o nevyhnutné opatrenie v demokratickej spoločnosti a zároveň sa pritom sleduje legitímny cieľ napr. ochrana existencie štátu, práva druhých alebo pokojný život obyvateľov.

Osobná sloboda je garantovaná v článku 8 odst. 1 LZPS. Inštitút väzby je pritom závažným zásahom do slobody človeka, čiže do jeho základných práv a slobôd, ktoré môžeme priamo nájsť v LZPS v článku 8 odst. 5, ktorý stanovuje, že osobu je možné vziať do väzby len na základe rozhodnutia súdu a to z dôvodu a na dobu stanovenú zákonom. Odstavec 2 článku 8 LZPS nám stanovuje, že osobná sloboda je zaručená a nikto nesmie byť stíhaný alebo zbavený slobody inak ako z dôvodu a spôsobom, ktorý stanoví zákon. Zbavenie osobnej slobody je nutné vykladať v širokom slova zmysle. Za zbavenie osobnej slobody je treba považovať i jej obmedzenie. Inštitút väzby je treba chápať ako obmedzenie osobnej slobody a nie ako jej zbavenie, pretože by to odporovalo zaisťovacej funkcii väzby a princípu prezumpcie nevinoty.¹³

Ústavný súd vo svojej judikatúre sa už niekoľkokrát zaoberal ústavnosťou väzobných rozhodnutí. Vychádza zo skutočnosti, že obsahom väzby je vymedzenie ústavne prijateľných dôvodov obmedzenia osobnej slobody obvineného so zámerom nesť ažiť alebo nezmariť dosiahnutie účelu trestného konania. Väzba je nevyhnutné obmedzenie osobnej slobody, u ktorej sa uplatňuje princíp prezumpcie nevinoty, vďaka ktorému orgány činné v trestnom konaní môžu uskutočniť a ukončiť trestné konanie. Rozhodnutie o väzbe znamená vždy vážny zásah do osobnej slobody človeka garantovanou článkom 8 v LZPS a je nutné oprávnenosť

---

¹³ PAVLÍČEK, Václav, a kol. *Ústava a ústavní řád české republiky, komentář 2. díl Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, s. 75 - 96.

takéhoto zásahu interpretovať reštriktívne, preto väzobné rozhodnutia obecných súdov musia byť dôkladne odôvodnené. Podľa stanoveného postupu uvedeného v článku 36 odst. 1 LZPS, Ústavný súd požaduje riadne a vyčerpávajúce zdôvodnenie rozhodnutia orgánov verejnej moci ako jedno z kritérií ústavne súladného rozhodnutia. Hlavne v prípadoch predĺženia väzby súdom je potrebné postupovať reštriktívne, pretože súd rozhoduje o ďalšom predĺžení väzby, ktoré musí byť opätovne prísne odôvodnené konkrétnymi okolnosťami.¹⁴

K základným zásadám štátu neodmysliteľne patrí i absencia možnosti rozhodovať o vzatí do väzby na základe neopodstatneného rozmaru súdov. Z toho dôvodu je povinnosť súdov svoje rozhodnutia preskúmateľným spôsobom vysvetliť a uviesť v ňom dôvody, ktoré ho viedli k záveru nadradiť záujem na objasnení trestného činu nad záujmom slobody jednotlivca. Ak súdy tento princíp nerešpektujú dopúšťajú sa porušenia zásady na riadny a spravodlivý proces, ktorý zaručuje článok 36 odst. 1 LZPS a tiež porušujú ďalšie zásady garantujúce zákonný priebeh trestného konania ako článok 8 odst. 2 a 5 LZPS, článok 5 odst. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.¹⁵

Ochrana ľudských práv a slobôd je poskytovaná aj vyhlásenými medzinárodnými zmluvami. K ich ratifikácii dal súhlas Parlament a Česká republika je nimi viazaná a sú súčasťou právneho poriadku. V prípade rozporu medzinárodnej zmluvy a vnútroštátneho zákona má medzinárodná zmluva prednosť.

Významným medzinárodným dokumentom pri poskytovaní ochrany ľudským právam a základným slobodám je Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd bol podpísaný 4. novembra 1950 v Ríme a predstavuje základ európskeho systému ochrany ľudských práv. Tento Dohovor bol podpísaný pod záštitou Rady Európy a každý člen Rady Európy je jeho zmluvnou stranou. Dohovor nielenže zaväzuje jednotlivé štáty, aby poskytovali ochranu práv a slobôd jednotlivcom, ale poskytuje jednotlivcom procesné nástroje na priame uplatnenie takto zaručených práv a slobôd voči štátu prostredníctvom Európskeho súdu pre ľudské práva. Z tohto hľadiska poskytuje Dohovor v porovnaní s ostatnými medzinárodnými zmluvami na ochranu ľudských práv najefektívnejšiu právnu ochranu práv a slobôd jednotlivca.¹⁶

V článku 5 odst. 1 písm. a) – f) Dohovoru je stanovené, že každý má právo na slobodu a bezpečnosť a zbaviť slobody jednotlivca je možné len vo vymedzených prípadoch stanovených v Dohovore, ale len podľa postupu na základe zákona, čím sa odkazuje na

¹⁴ nález Ústavného súdu z dňa 23. októbra 2001, sp. zn. I. ÚS 303/01

¹⁵ nález Ústavného súdu z dňa 30. januára 2001, sp. zn. II. ÚS 124/97

¹⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 35 - 36.

vnútroštátne zákonodarstvo. Každé zbavenie osobnej slobody nad rámec daného ustanovenia je v rozpore s Dohovorom. Článok 5 odst. 1 písm. c) Dohovoru stanovuje, kedy je možné pozbaviť osobnej slobody osobu podozrivú alebo obvinenú zo spáchania trestného činu v trestnom konaní. Zbavenie osobnej slobody v širšom slova zmysle ako bolo uvedené vyššie (zbavenie tu zahŕňa zadržanie, zatknutie a väzbu) je prípustné za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán len pre opodstatnené podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo existuje oprávnená domnienka o nevyhnutnosti zabrániť spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní. S tým úzko súvisí aj článok 5 ods. 3 Dohovoru, ktorý určuje, že pri pozbavení osobnej slobody podľa článku 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru, má byť postavený pred súd alebo iný splnomocnený orgán vykonávajúci súdnu moc v primeranej dobe alebo bol prepustený počas konania. Pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou, že sa osoba dostaví na pojednávanie. Z toho vyplýva, že Česká republika ako jeden zo signatárov, má povinnosť na základe článku 10 Ústavy, zosúladiť svoju vnútroštátnu úpravu s úpravou Dohovoru a všetky jej zaisťovacie opatrenia vrátane väzby by mali byť v súlade s článkom 5 odst. 1 písm. c) a odst. 3. Preto zásah do osobnej slobody je možný len na základe zákona a len v odôvodnených prípadoch, ktorý stanoví zákon.¹⁷

Problémom v českej úprave väzby avšak je, že nie vždy zodpovedá požiadavkám stanovených v Dohovore a v niektorých prípadoch ide dokonca nad jej rámec. Pri rozhodovaní súdov nie je vždy dodržiavaný článok 5 odst. 3 Dohovoru o tom, aby obvinený, ktorý bol vzatý do väzby bol súdený v primeranej lehote, čím sa otvára možnosť k podávaniu sťažností k Európskemu súdu pre ľudské práva. Trestný poriadok a prax tiež nie sú občas v súlade s Dohovorom a judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, čím sa nám odhaľujú nedostatky, ktoré bude nutné s postupom času odstrániť. Jeden z nedostatkov, ktorý je v rozpore s Dohovorom môžeme nájsť v trestnom poriadku v § 69 odst. 4 TŘ, ktorý hovorí, že ak v prípade zatýkacieho rozkazu nie je možné dodať osobu zatknutú k sudcovi, ktorý príkaz vydal, musí byť osoba dodaná do 24 hodín inému vecne príslušnému súdu a následne ju potom vypočuje sudca iného vecne príslušného súdu a o výsledku informuje sudcu, ktorý zatýkací rozkaz vydal a ten rozhodne o vzatí do väzby a svoje rozhodnutie oznámi prostredníctvom sudcu, ktorý výsluch vykonal § 69 odst. 5 TŘ. Vo veci *Sköogstrom vs. Švédsko*, Európsky súd pre ľudské práva stanovil, významnou zložkou v článku 5 odst. 3 Dohovoru je, že oprávnenia v ňom uvedené vykonáva k tomu určený orgán osobne a nie

---

¹⁷ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. 1. vydanie. Praha: Orac, 2002, s. 218.

sprostredkované. Preto ide o porušenie Dohovoru v článku 5 odst. 3 ak súd nevypočúva sám zatknutú osobu, ale prostredníctvom iného sudcu alebo oprávneného orgánu.¹⁸

Ďalší rozpor trestného poriadku s článkom 5 odst. 3 Dohovoru môžeme nájsť pri prepustení obvineného na základe záruky. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je povinnosťou súdu a nie jeho možnosťou ako uvádza trestný poriadok v § 73 TR nahradiť väzbu zárukou, ak je to postačujúce na zaistenie účasti obvineného na hlavnom pojednávaní. Rozpor s článkom 5 odst. 3 Dohovoru vidíme aj pri peňažnej záruke, kde trestný poriadok v § 73a taxatívne stanovuje, u ktorých trestných činoch je peňažná záruka vylúčená. Pritom Európsky súd pre ľudské práva vo veci Cabbalero vs. Spojené kráľovstvo stanovil, že odoprenie záruky len preto, že je to zakázané vnútroštátnym zákonom bez možnosti posúdenia daného prípadu súdom je nedovolené. Z judikatúry môžeme následne vidieť, že niektoré ustanovenia trestného poriadku sú v rozpore s Dohovorom a bolo by vhodné, aby sme ako demokratický štát, viazaný Dohovorom sporný stav napravili.¹⁹

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach je medzinárodný dokument, záväzný pre štáty, ktoré sú členmi Organizácie spojených národov, ktorý sa zaoberá inštitútom väzby. Pakt v článku 10 odst. 1 zakotvuje, že každý má právo na osobnú slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikto nesmie byť svojvoľne zatknutý alebo zadržaný. Nikto nesmie byť pozbavený slobody okrem prípadov, keď sa tak na základe zákona a v zhode s konaním, ktoré ustanovuje zákon. Ako je možné vidieť ide o veľmi podobné ustanovenia, ktoré zakotvuje aj Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V článku 10 odst. 3 máme priamo upravenú väzbu, článok hovorí, že kto je zatknutý alebo zadržaný na základe obvinenia z trestného činu, musí sa bez meškania predviesť pred sudcu alebo iného úradníka, ktorý je zákonom splnomocnený vykonávať sudcovskú právomoc a má právo na trestné konanie v primeranom čase alebo na prepustenie. Nie je pritom stanovené žiadne pravidlo, aby sa osoby čakajúce na trestné konanie držali vo väzbe a prepustenie z väzby môže byť umožnené na základe záruky, že sa dostavia na trestné konanie v akomkoľvek inom štádiu súdneho konania a na vynesenie rozsudku. Spolu s tým súvisí aj článok 10, z ktorého vyvodíme, že i pri vzatí do väzby je nutné sa správať voči nim dôstojne a ľudsky.²⁰

K záveru tejto kapitoly treba dodať, že súdy pri rozhodovaní o väzbe riešia dva problémy. Prvým problémom je záujem na minimálnej zásahu do osobnej slobody

---

¹⁸ REPÍK, Bohumil. Některé otázky rozhodování o vazbě ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 9, s. 32 - 33.

¹⁹ REPÍK, Bohumil. Některé otázky rozhodování o vazbě ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 9, s. 34 - 42.

²⁰ Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach

obvineného zaručenou českým právnym poriadkom a medzinárodnými zmluvami a druhý problém predstavuje cieľ štátu na dosiahnutí účelu trestného konania. K rozhodovaniu o väzbe ako zásahu do osobnej slobody preto treba pristupovať obozretne a posudzovať všetky zákonné podmienky odôvodňujúce obmedzenie osobnej slobody obvineného v danom prípade.²¹

---

²¹ DRAŠTÍK, Antonín. K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě. *Trestní právo, 1997, č. 12, s. 12.*

3 Materiálne väzobné právo

3.1 Záonné podmienky väzby

Materiálne (hmotnoprávne) väzobné právo je súhrn všetkých podmienok, za ktorých je možné obvineného vziať do väzby. Pri označení väzobného práva ako materiálneho je potrebné si uvedomiť, že nejde ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať o inštitút hmotnoprávny, ale o inštitút procesný. Mylnú predstavu môže vyvolávať práve to, že trestné právo hmotné a trestné právo procesné sú navzájom veľmi späté a jedno bez druhého sa nemôže realizovať požadovaným spôsobom ako v prípade iných právnych odvetví.²²

Na to, aby niekto mohol byť vzatý do väzby, je nutné splniť niekoľko podmienok, ktoré nám stanovuje trestný poriadok v § 67 a § 68:

1. Podmienka zahájeného trestného stíhania § 68 odst. 1 TŘ.

Do väzby môžeme vziať len osobu, proti ktorej bolo zahájené trestné stíhanie (obvinený). Trestné stíhanie sa zahajuje vydaním uznesenia o zahájení trestného stíhania podľa § 160 odst. 1 TŘ policajným orgánom, pokiaľ existujú skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin § 158 TŘ a je dostatočne odôvodnené, že trestný čin spáchala konkrétna osoba a nie je daný dôvod pre postup podľa 159a odst. 2 a 3 alebo § 159b odst. 1 TŘ. Zároveň je nutné doručiť do vlastných rúk opis uznesenia o zahájení trestného stíhania obvinenému a až týmto doručením nastávajú účinky zahájenia trestného stíhania voči nemu. Samotné zahájenie trestného stíhania závisí od rozhodnutia policajného orgánu, výnimočne od štátneho zástupcu. Pri rozhodovaní o väzbe musí sudca rozhodovať o opodstatnenosti zahájeného trestného stíhania pre konkrétny trestný čin. Daný problém rieši súd ako otázku predbežnú podľa § 9 odst. 1 TŘ. Väzba iných osôb, ktorých prítomnosť je potrebná na úkonoch v trestnom konaní je nedovolená.

Odlišný postup pri zahájení trestného stíhania môžeme nájsť v prípade skráteného prípravného konania a v zjednodušenom konaní podľa § 314b TŘ. Trestné stíhanie sa v tomto prípade zahájí až na návrh štátneho zástupcu na potrestanie doručeného súdu. Z toho vyplýva, že v skrátenom konaní nie je možné vziať obvineného do väzby a tento problém sa rieši prostredníctvom zadržania a rýchleho prejednanie veci v zjednodušenom konaní pred samosudcom ak sú splnené podmienky podľa § 314b odst. 2 a § 314d TŘ.²³

---

²² RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 382.

²³ VICHEREK, Roman. *Důvody vazby. Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 16.

2. Existencia väzobných dôvodov podľa § 67 písm. a), b) alebo c) TŘ.

Aby bolo možné vziať obvineného do väzby, musí tu byť dôvodná obava, že jeho jednanie alebo ďalšie konkrétne skutočnosti napĺňajú jeden z dôvodov uvedených v § 67 písm. a), b), c) TŘ. Nevyžaduje sa istota, ako vyplýva zo znenia § 67 TŘ, pretože potom by už nebolo možné zabrániť jednaniu, stanoveného v písm. a), b), c) § 67 TŘ. Napriek tomu rozhodnutie súdu o vzatí do väzby nesmie byť nejasné a nepodložené nedostatočnými skutočnosťami inak by išlo o nedovolený zásah do osobnej slobody obvineného. Skúmané nemajú byť len skutočnosti odôvodňujúce väzbu, ale i skutočnosti proti nej a dané závery musia byť uvedené v rozhodnutí súdu.²⁴

3. Záver o opodstatnenosti trestného stíhania

Súd vysloví záver, že doposiaľ zistené skutočnosti svedčia o opodstatnenosti trestného stíhania, potom ako skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie zahájené bol spáchaný, má znaky trestného činu a existuje vysoký stupeň pravdepodobnosti, že čin spáchal obvinený. Skutočnosti potrebné pre uskutočnenie záveru o opodstatnenosti väzby, je možné získať i z dôkazov nepoužiteľných pred súdom ako sú záznamy opatrené pred zahájením trestného stíhania (napr. protokoly o vysvetlení, ktoré nemajú povahu neodkladného alebo neopakovateľného úkonu)²⁵. V prípade záveru, že trestné stíhanie je neopodstatnené, musí súd obvineného prepustiť na slobodu, ak je vo väzbe, alebo ho do väzby nevziať vôbec.

4. Subsidiarita väzby

Väzba musí byť adekvátne opatrenie rešpektujúce zásadu primeranosti zásahu do osobnej slobody obvineného v dobe o jej rozhodovaní a nie je možné ju nahradiť iným miernejším zaisťovacím prostriedkom s ohľadom na povahu a závažnosť spáchaného trestného činu a osobu obvineného.

5. Neexistencia okolností vylučujúcich vzatie do väzby

Podľa § 68 odst. 2 TŘ nie je možné vziať obvineného do väzby ak spáchal úmyselný trestný čin, na ktorý je stanovený trest odňatia slobody, ktorého horná hranice neprevyšuje dva roky a v prípade nedbalostného trestného činu, nie je možné vziať do väzby ak horná hranice neprevyšuje tri roky, pritom sa neprihliada k zvýšeniu alebo zníženiu hornej hranice trestu odňatia slobody. Z toho nám plynie, že keby boli splnené všetky požiadavky vzatia do väzby a nie je dosiahnutá požadovaná hranica trestnej sadzby stanovená zákonom, nie je možné obvineného vziať do väzby.

²⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 467.

²⁵ Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ve věcech trestních č. 48/2001

Výnimku nám tvoria len zákonom stanovené prípady zakotvené v § 68 odst. 3 TŘ, kedy bude obvinený vzatí do väzby, i keď neboli naplnené požiadavky výšky trestnej a sadzby podľa § 68 odst. 2 TŘ. Je to vymedzené na prípady, keď utiekol alebo sa skrýval, opakovane sa na predvolanie nedostavil a nebolo možné ho predviesť ani inak zaistiť jeho účasť na úkonoch trestného konania, je neznámej totožnosti a dostupnými prostriedkami sa jeho totožnosť nepodarila zistiť, pôsobil na svedkov alebo na spoluobvinených, alebo inak maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, opakoval trestnú činnosť, pre ktorú bolo voči nemu začaté trestné stíhanie. Z vyššie uvedených výnimiek nám vyplýva, že musí byť zistené, či sa obvinený daným spôsobom uvedeným vo výnimkách choval.

Ďalšiu výnimku predstavuje § 68 odst. 4 TŘ, ktorý nám stanovuje že obmedzenie uvedené v § 68 odst. 2 TŘ sa nepoužije v prípade úmyselného trestného činu ak je prítomný preventívny dôvod väzby a vzhľadom k povahe trestného činu vzatie do väzby predstavuje účinnú ochranu poškodeného najmä jeho život, zdravie alebo iný podobný záujem.

6. Rozhodnutie súdu

Vziať obvineného do väzby je založené na rozhodnutí súdu, čím je naplnená zásada zakotvená v článku 8 odst. 5 LZPS a v prípravnom konaní na základe podnetu štátneho zástupcu § 68 odst. 1 a § 73b odst. 1 TŘ. Nikto okrem súdu nie je oprávnený rozhodnúť o vzatí obvineného do väzby.

Ako bolo už vyššie spomenuté, väzba je zaisťovací inštitút, z čoho plynie, že aj pri naplnení všetkých podmienok potrebných k vzatiu do väzby súd nemusí tak učiniť. Výnimku, kde vzatie do väzby je povinné, predstavuje prípad extradičnej a vydávacej väzby podľa § 400b odst. 1 a § 411 odst. 4 TŘ.²⁶

3.2 Dôvody väzby

Česká právna úprava trestného procesu zakotvuje dôvody väzby výslovne a taxatívne. Hlavným cieľom takéhoto legislatívneho riešenia bolo uplatniť väzbu len v prípadoch absolútne nevyhnutných a tým pádom nerozširovať dôvody väzby na veci, ktoré s ňou nesúvisia a zároveň čo najmenej obmedziť zásah do osobnej slobody človeka.

Dôvody väzby nájdeme upravené v § 67 TŘ, ktoré stanovujú, že obvinený môže, byť vzatý do väzby ak z jeho jednania alebo z ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná

---

²⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 310 - 314.

obava, že bude naplnená niektorá skutočnosť, ktorá je uvedená v písmenách a), b), c) § 67 TŘ.²⁷

Tieto skutočnosti alebo konkrétne jednanie obvineného musí byť uspokojivým a racionálnym podkladom pre niektorú obavu uvedenú v § 67 písm. a) až c) TŘ. Zároveň nie je možné spravodlivo požadovať od súdu a v prípravnom konaní od sudcu, aby dovodil záver, že ak nebude obvinený vzatý do väzby, nastane následok, ktorý je predvídaný v jednom z písmen uvedených v § 67 TŘ.²⁸ Nutnosť vyslovenia istoty, v rozhodnutí súdu bez dôvodných pochybností, je potrebný najmä v konečnom (meritórnom) rozhodnutí, ale táto požiadavka je nerealizovateľná v prípade rozhodovania o väzbe a to z dôvodu, že súd nemôže čakať až do okamžiku, keď dôjde k naplneniu jedného zo stanovených dôvodov väzby, pretože potom už nebude možné v praxi takému jednaniu alebo skutočnosti zabrániť. Napriek tomu rozhodovanie súdu tiež nemôže byť založené na neistom a konkrétnymi skutočnosťami nepodloženom podozrení, lebo by išlo o nedovolený zásah do osobnej slobody obvineného.²⁹

Z nálezu Ústavného súdu Českej republiky plynie, že rozhodovanie súdov o väzbe predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca, preto je nutné, aby súdy svoje väzobné rozhodnutia náležitým postupom odôvodnili. V súlade s ústavným poriadkom, je len také rozhodnutie, ktoré s rešpektom k základným právam a slobodám odôvodňuje obmedzenie osobnej slobody riadnym a vyčerpávajúcim zákonným postupom a neuchýľuje sa len k všeobecnému zdôvodneniu bez odkazu na konkrétne skutočnosti, ktoré zakladajú dôvody väzby.³⁰

3. 2. 1 Väzba úteková

Väzobný dôvod podľa § 67 písm. a) TŘ (tzv. „ úteková “ väzba) je založená na obave, že z jednania obvineného alebo z ďalších konkrétnych skutočností plynie obava, že obvinený utečie alebo sa bude skrývať, aby sa tak mohol vyhnúť trestnému stíhaniu alebo trestu, hlavne v prípadoch keď nie je možné jeho totožnosť okamžite zistiť, nemá stále bydlisko alebo mu hrozí vysoký trest. Treba uviesť, že judikatúra súdu a rôzne komentáre vykladajú zhodne, že pod pojmom utiecť treba rozumieť útek obvineného do cudziny a pod pojmom skrývať sa zas interpretujeme ako skrývať sa na území Českej republiky.

²⁷ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 74.

²⁸ VANTUCH, Pavel. Důvody vazby z pohledu orgánu činných v trestním řízení. *Trestní právo*, 1997, č. 11. s. 45.

²⁹ VANTUCH, Pavel. Důvody vazby. *Právní rádce*, 2003, č. 2, s. 58.

³⁰ náleží Ústavného súdu z dňa 20. novembra 2002, sp. zn. IV. ÚS 137/2000

Obava z úteku sa vyskytuje najmä pri cudzincoch alebo pri osobách, ktoré bývali v zahraničí a majú so zahraničným štátom silné osobné a obchodné väzby. Napriek tomu ani takáto skutočnosť, nie je dostačujúca k tomu, aby odôvodňovala obavu vyjadrenú v § 67 písm. a) TŘ.³¹ Prax súdov býva avšak z dôvodu pohodlnosti odlišná ako vyžaduje zákonná úprava z obavy, kde budú potom obvineného hľadať. Z nálezů Ústavného súdu vyplýva, že vzatie obvineného do väzby na základe § 67 písm. a) TŘ len na základe zistenia, že v prípade obvineného ide o cudzieho štátneho príslušníka je nepostačujúce, pretože to vytvára len abstraktné nebezpečenstvo a nie konkrétnu skutkovo podloženú hrozbu, ktorá má byť väzbou odstránená.³² Preto pre naplnenie pojmu útek v podmienkach útekovej väzby, musia byť dané ďalšie konkrétne okolnosti ako príprava obvineného na vycestovanie do zahraničia, zaobstaranie si falošných dokladov, zadržanie obvineného pri pokuse o prekročenie štátnej hranice, zaobstaranie si letenky atď., pokiaľ obvinení prisľúbil orgánom činným v trestnom konaní, že sa bude zdržovať na území Českej republiky.

Skrývanie sa obvineného, dovodíme z toho, že sa bez vážneho dôvodu nezdržuje na mieste svojho bydliska, ktorú uviedol ako svoju adresu pre doručovanie písomností orgánom činným v trestnom konaní a nedal im vedieť adresu svojho nového bydliska. Avšak dôvodom väzby nemôže byť skutočnosť, že obvinený sa môže kedykoľvek rozhodnúť opustiť územie Českej republiky, pretože sloboda pohybu je mu garantovaná článkom 14 LZPS, ktorý má ústavne právnu silu. Iná situácia nastáva v prípade, keď obvinený uvedie svoje bydlisko a prehlási, že sa na ňom zdržuje. Pokiaľ uvažujeme o návrhu na vzatie do väzby tak sú orgány činné v trestnom konaní viazané krátkymi lehotami, počas ktorých je nemožné uvedené skutočnosti overiť. Ak dôjde k tomu, že obvinený sa rozhodne vyjadriť k trestnému stíhaniu až pri väzobnom zasadnutí, tak potom nie je možné z časového hľadiska uskutočniť žiadne dokazovanie, preto je nutné pokúsiť sa overiť adresu bydliska aspoň telefonicky.³³

V oboch prípadoch prihliadame ku konkrétnym skutočnostiam, ktoré odôvodňujú obavu z úteku alebo skrývania sa, preto je vhodné posúdiť nielen skutočnosti objektívnej povahy, ale i reálne možnosti úteku ako aj okolnosti týkajúce sa obvineného ako je jeho osobné a rodinné zázemie, zamestnanie, vysoký vek, tehotenstvo u žien atď.. Nie je možné rozhodnúť o vzatí do útekovej väzby pri každom vycestovaní do zahraničia s platnými cestovnými dokladmi, alebo krátke vzdialenie od miesta bydliska, či pri zmene zamestnania aj

---

³¹ VICHEREK, Roman. Důvody vazby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 17.

³² nález Ústavného súdu z dňa 6. júna 2002, sp. zn. III. ÚS 121/2002

³³ VICHEREK, Roman. Důvody vazby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 17.

keď obvinení nesplnil svoju povinnosť nahlásiť to orgánom činným v trestnom konaní.³⁴ Tak isto nedostavenie sa obvineného na hlavné pojednávanie, na ktoré bol riadne predvolaný nezakladá dôvodnú obavu, že by utiekol alebo sa skrýval a tým sa snažil vyhnúť trestnému konaniu. Pripúšťa sa aj situácia, že obvinený z vážnych dôvodov nemohol ospravedlniť svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní. V praxi to býva riešené najprv predvedením obvineného podľa § 90 odst. 1 TŘ predtým ako sa vydá zatýkací rozkaz. Na druhej strane obvinený môže ospravedlnenie z neúčasti na hlavnom pojednávaní z vážnych dôvodov zneužívať, čo môže byť posudzované ako úmyselné vyhýbanie sa trestnému stíhaniu, ktoré je zvláštnou formou skrývania sa pred trestným stíhaním a tým pádom aj jeden z dôvodov útekovej väzby. Všetko ale záleží na posúdení okolností prípadu a dokázaniu úmyslu sa vyhýbať trestnému stíhaniu opakovanou neúčast'ou napriek tomu, že bol riadne a včas predvolaný³⁵. To isté platí aj pri oznámení orgánom činným v trestnom konaní o zmene trvalého bydliska obvineného.³⁶

Vyhnúť sa trestu ako je uvedené v § 67 písm. a) TŘ znamená nielen vyhnúť sa uloženiu trestu, ale aj výkonu už uloženého právoplatného trestu, ktorý mu bol v minulosti uložený. Z čoho nám plynie, že len vo výnimočných prípadoch je možné vziať do väzby aj odsúdeného po právnej moci rozsudku. Zriedkavosť takéhoto postupu vyplýva z toho, že by sa v takýchto prípadoch mali používať prostriedky pre vykonávacie konanie. Použitie väzby podľa § 67 písm. a) TŘ po právoplatnosti rozsudku o treste by bolo možné výnimočne v konaní, kde sa posudzuje či sa odsúdený osvedčil, v konaní kde sa posudzuje či sa podmienene prepustený osvedčil a v konaní o nariadení výkonu náhradného odňatia slobody u peňažného trestu.³⁷

Totožnosť nie je možné okamžite zistiť vtedy, ak obvinený nemá pri sebe alebo v blízkom dosahu osobné doklady a jeho totožnosť nemôže dosvedčiť ani dôveryhodná osoba. Často nastáva aj situácia, že obvinený nespolupracuje a odmieta preukázať svoju totožnosť, alebo schválne uvádza nepravdivé údaje.³⁸

Pod ustanovením, že obvinený nemá stále bydlisko, chápeme, že nemá vôbec kde bývať alebo má kde bývať, ale v danom bydlisku sa nezdržuje alebo svoje bydlisko často mení bez toho, aby to oznámil orgánu činnému v trestnom konaní. Bez väčšieho významu je bydlisko uvedené v dokladoch totožnosti alebo prihlásenia sa k pobytu, ak sa tam obvinený

---

³⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 467.

³⁵ uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 24. apríla 2001, sp. zn. 5 Tvo 55/2001

³⁶ VICHEREK, Roman. *Důvody vazby. Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 17.

³⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 468.

³⁸ MUSIL, Jan a kol. *Trestní právo procesní*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 314.

fakticky nezdržiava. Nepatrí sem ale pobyt na liečení, dlhodobá brigáda, dovolenka ani striedavý pobyt na rôznych miestach z dôvodu svojho zamestnania.³⁹

Nie je možné uložiť obvinenému útekovú väzbu len na základe skutočnosti, že mu hrozí vysoký trest. Trestný poriadok sám nestanovuje, čo predstavuje pojem "vysoký trest" a aká trestná sadzba musí hroziť, aby nastala dôvodná obava, že obvinený utečie alebo sa bude skrývať. V praxi sa často prihliada k hornej hranici trestnej sadzby, čo sa prejaví napríklad u trestného činu lúpeže tým, že obvinený, ktorý nebol nikdy trestaný síce je vzatý do väzby z dôvodu, že horná hranica u lúpeže je 10 rokov, avšak spodná hranica je 2 roky a v konkrétnom prípade a s ohľadom na osobu obvineného je nepravdepodobné, že by malo dôjsť k nepodmienenému trestu odňatia slobody. Preto je dôležité posudzovať väzbu nie s ohľadom na výšku hornej hranice trestnej sadzby, ale na celkovú reálne hroziacu výšku trestu, po prihliadnutí k všetkým relevantným informáciám, ktoré sú pri rozhodovaní o väzbe k dispozícii. K danej problematike sa vyjadril aj Najvyšší súd, ktorý judikoval vo svojom rozhodnutí⁴⁰, že hrozbu vysokého trestu je potrebné interpretovať vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a úvahu o výške trestu určiť, podľa reálne hroziaceho trestu. Z toho plynie že útekovú väzbu nemôžeme stanoviť len kvôli výške hornej sadzby u konkrétneho trestného činu. Ústavný súd dodáva, že je treba brať na vedomie nielen predpokladanú výšku trestu, ale aj či takto stanovená výška trestu zakladá obavu odôvodňujúcu vzatie do väzby podľa § 67 písm. a) TŘ. Uložiť útekovú väzbu na základe obavy, že obvinený utečie alebo sa bude skrývať, pretože mu hrozí vysoký trest je možné len v tých prípadoch, kde na základe zistených skutočností opodstatňujúcich dôvodnosť podozrenia zo zvlášť závažného zločinu je predvídateľné uloženie trestu odňatia slobody vo výške najmenej osem rokov.⁴¹⁴² Obvinený má právo namietat' proti takémuto záveru a má možnosť preukázať existenciu skutočností, ktoré vylučujú aplikáciu väzobného dôvodu podľa § 67 písm. a) TŘ.⁴³ Pre zabezpečenie právnej istoty si myslím, že by trestný poriadok pri ďalších novelizáciách mal konkrétne stanoviť, čo rozumie pod pojmom hrozba vysokého trestu.

Zo znenia útekovvej väzby vyplýva, že dané ustanovenie je demonštratívne a tým pádom je možné interpretáciou daný dôvod rozširovať s ohľadom na individualizáciu prípadu. Preto pri útekovvej väzbe, je potrebné prihliadnuť i k ďalším dôvodom uloženia ako napríklad ešte neprávoplatne uložený dlhodobý trest odňatia slobody, negatívne osobnostné rysy

³⁹ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEŽULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 410.

⁴⁰ uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 5. apríla 2005, sp. zn. 11 Tvo 13/2005

⁴¹ uznesenie Vrchného súdu v Prahe z dňa 6. októbra 1992, sp. zn. 7 To 251/93

⁴² VICHEREK, Roman. *Důvody vazby. Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 18.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 469.

obvineného uvedených v znaleckom posudku alebo skutočnosť, že obvinený sa nezdržoval v mieste svojho bydliska, lebo páchal inú trestnú činnosť na území Českej republiky.⁴⁴

3. 2. 2 Vázba kolúzna

Podľa § 67 písm. b) TR (tzv. kolúzna väzba) môže byť obvinený vzatý do väzby ak z jeho jednania alebo z iných konkrétnych skutočností plynie dôvodná obava, že bude pôsobiť na doposiaľ nevypočutých svedkov alebo na spoluobvinených alebo inak bude mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú použite kolúznej väzby musia byť spojené s predpokladanou aktívnou činnosťou obvineného, ktorej cieľom je zmarenie skutočností dôležitých pre trestné stíhanie. Preto dôvodom kolúznej väzby nemôže byť len určitá dôkazná situácia ako reálne existujúce rozpory vo výpovediach svedkov alebo zložitost' dokazovania alebo začiatok vyšetrovania, v ktorom ešte neboli opatrené dôležité dôkazy, ale musia byť prítomné konkrétne skutočnosti, ktoré nemusia prameniť len z jednania obvineného⁴⁵. Musí tu vzniknúť dôvodná obava, že budú mať kolúznu povahu ako napríklad vyhrážanie sa svedkovi, aby podal krivú výpoveď, úplatok znalcovi za znalecký posudok, zámer zničiť kompromitujúce dôkazy atď.. Tieto skutočnosti odôvodňujúce obavu z kolúzie obvineného, musia byť zistené len spôsobom, ktorý je prípustný trestným poriadkom, najčastejšie dokazovaním, ale najmä po vzatí do väzby ihneď po zadržaní a vznesení obvinení i postupom podľa § 158 odst. 3 TR.⁴⁶

Obvinený môže svojím jednaním pôsobiť na svedkov alebo na spoluobvinených a to buď priamo alebo sprostredkovane a tým ovplyvňovať svedkov s cieľom zmariť odhalenie skutočností, ktoré sú významné pre trestné stíhanie. Ovplyvňovanie svedkov sa môže vyskytnúť napríklad vo forme prehovárania svedkov alebo spoluobvinených, aby pred súdom nevypovedali pravdu alebo vzájomnou dohodou so svedkami alebo so spoluobvinenými o skreslení skutočností, ktoré sú v rozpore s pravdivými okolnosťami prípadne sa obvinený môže uchýliť k podplateniu svedkov alebo spoluobvinených či uplatňovať vyhrážky smerujúce proti ich osobe alebo rodine za účelom, aby nevypovedali pravdu. Jednanie obvineného musí byť zo zákona neprípustné. Nie je možné vziať obvineného do kolúznej väzby ak napr. svedka alebo spoluobvineného presviedča, aby pred orgánmi činnými

⁴⁴ VICHEREK, Roman. Důvody vazby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 19.

⁴⁵ uznesenie Krajského súdu v Plzni z dňa 4. októbra 1996, sp. zn. 7 To 579/96

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 469.

v trestnom konaní hovoril pravdu.⁴⁷ Väzobný dôvod podľa § 67 písm. b) TR existuje aj u svedkov a spoluobvinených, ktorí síce boli už vypočúvaní, ale protokol o ich výsluchu nie je možné použiť v konaní pred súdom, alebo výsluch týchto osôb bol vykonaný neúplne, alebo výsluch neobsahuje iné dôležité skutočnosti významné pre rozhodnutie súdu.

Na vzatie obvineného do kolúznej väzby musia byť dané konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že obvinený bude ovplyvňovať svedkov alebo spoluobvinených, alebo inak mariť objasňovanie skutočností dôležitých pre trestné konanie. Dôvod vzatia obvineného do kolúznej väzby nemôže byť daný len preto, že pri vyšetrowaní je potrebné predviesť radu dôkazov, alebo výpoveď obvineného sa odlišuje od zistených skutočností pri vyšetrowaní. Musia byť dané konkrétne skutočnosti zakladajúce obavu, že dôjde zo strany obvineného k ovplyvňovaniu svedkov alebo spoluobvinených alebo k mareniu skutočností dôležitých pre trestné stíhanie.⁴⁸

Za svedka označujeme osobu, ktorá je predvolaná, aby vypovedala o tom, čo je mu známe o trestnom čine a o páchatel'ovi alebo o okolnostiach, ktoré sú dôležité pre trestné konanie a má povinnosť svedčiť' § 97 TR. Niekedy sa za svedka označuje aj osoba, ktorá ešte len má byť predvolaná tzv. svedok v materiálnom zmysle. Pôsobenie obvineného na osoby, ktoré ešte neboli predvolané, môžeme označiť presnejšie ako iné marenie objasňovaných skutočností dôležitých pre trestné stíhanie.

Spoluobvinený je osoba, ktorá bola obvinená v tej istej trestnej veci spolu s inou osobou.⁴⁹

V definícii kolúznej väzby nachádzame, že dôvodom pre jej udelenie je aj zmarenie objasňovaných skutočností závažných pre trestné stíhanie. Pod týmto pojmom chápeme napr. nedovolené pôsobenie na znalcov pri vypracovaní znaleckého posudku alebo falšovanie, skrývanie, prípadne ničenie vecných a listinných dôkazov. Zaráďujeme sem tiež pôsobenie na doposiaľ nepredvolanú osobu orgánom činným v trestnom konaní, ktorá vnímala skutočnosti dôležité pre trestné konanie svojimi zmyslami. Zároveň musí ísť o osobu, o ktorej predpokladáme, že z tohto dôvodu bude vypočúvaná pred orgánmi činnými v trestnom konaní ako budúci svedok alebo spoluobvinený. Dôvod pre ustanovenie kolúznej väzby môžeme vidieť aj u osôb, po ktorých bolo vyhlásené pátranie a preto nemohli byť predvolané ako svedok alebo vyrozumené o obvinení proti nim ak z konkrétnych skutočností existuje dôvodná obava pôsobenia zo strany obvineného na takéto osoby.

---

⁴⁷ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 410.

⁴⁸ nález Ústavného súdu z dňa 17. januára 2002, sp. zn. IV. ÚS 432/2001

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 470.

V rámci kolúznej väzby je veľmi podstatné si vysvetliť, čo je treba si predstaviť pod pojmom "zmarenie" v zmysle § 68 písm. b) TŘ. Za zmarenie skutočností dôležitých pre trestné konanie nie je možné považovať výkon práv plynúcich zo zákonného práva na obhajobu obvineného. Patrí sem napr. právo odoprieť výpoveď, popierať vinu alebo uvádzať nepravdivé okolnosti. Obvinený výkonom svojich práv nepôsobí na osoby alebo veci a z toho plynie, že nemôže byť naplnený predpoklad pred udelenie kolúznej väzby podľa § 68 písm. b) TŘ. Dôvodom väzby nie je ani odoprenie obvineného vydať vec, podstúpiť osobnú prehliadku tela, poskytnúť odobratie vzorky krvi alebo iný úkon, ktorý je možný vynútiť len na základe poriadkovej pokuty podľa § 66 TŘ.

Dôležitým upozornením v rámci kolúznej väzby je aj nemožnosť jej nahradenia zárukou, dohľadom, sľubom prípadne peňažnou zárukou podľa § 73 a 73a TŘ.⁵⁰ Výnimku tvoria mladiství, kde je možné nahradiť koluznú väzbu starostlivosťou dôveryhodnej osoby podľa zákonných podmienok stanovených v § 50 zákone o súdnictve vo veciach mládeže⁵¹.

Koluzná väzba bola vždy veľmi diskutovanou témou v kruhoch odbornej verejnosti nielen 21. ale aj minulého storočia. Najväčší kameň úrazu bol videný v tom, či nejde v prípade kolúznej väzby o inštitút nadbytočný a nadmerne zasahujúci do osobnej slobody obvineného, ktorý bol už aj tak pod drobnohľadom orgánov činných v trestnom konaní. V prípade hrozby kolúzie bola povinnosť týchto orgánov takému jednaniu zabrániť⁵² a nie obmedzovať obvineného na slobode.⁵³ V modernej dobe sa diskutovalo aj o súlade s medzinárodnými dohovormi a najmä s článkom 5 odst. 1 písm. c) Európskeho dohovoru o ľudských právach. Problémom sa zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky, ktorý vo svojich nálezochoch⁵⁴ vyslovil súlad kolúznej väzby s ústavným poriadkom. V prípade súladu s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, môžeme dovodiť z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva súlad kolúznej väzby aj v rámci daného Dohovoru.⁵⁵

V zhrnutí, s ktorým sa aj ja sám stotožňujem, môžeme napísať, že koluzná väzba predstavuje nevyhnutný prostriedok k dosiahnutiu účelu trestného konania. Neaplikuje sa ale

---

⁵⁰ Tamtiež, s. 471.

⁵¹ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 31.

⁵² napr. hrozbou trestného stíhania v prípade nepravdivého svedectva alebo nesprávneho znaleckého posudku alebo učiniť čo najrýchlejšie dôkazné alebo zaisťovacie úkony a predísť tak kolúzii obvineného

⁵³ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 97 - 100.

⁵⁴ napr. nález Ústavného súdu z dňa 26. apríla 1994, sp. zn. Pl. ÚS 1/94

⁵⁵ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 414.

vždy, keď doposiaľ procesne nevyužitelným spôsobom nie sú vypočutí svedkovia, alebo obvinený využil svoje právo odoprieť výpoveď, čo sa v praxi stáva. V rámci kolúznej väzby bude vždy nevyhnutné sa zaoberať konkrétnymi skutočnosťami pre a proti jej uloženiu a až potom bude možné dospieť k záveru, že je daný dôvod k väzbe. Z toho budú vyplývať aj zvýšené nároky hlavne na policajné orgány, ktoré často v prípade návrhu na vzatie do väzby pracujú v časovej tiesni. Kolúzna väzba predstavuje najvážnejší zásah do práv obvineného v rámci všetkých dôvodov väzby (kontrola korešpondencie, návštevy za účasti orgánu činného v trestnom konaní). Preto je dôležité, aby rozhodnutie bolo súdne preskúmateľné a bolo dostatočne odôvodnené spôsobom, ktorý vymedzuje prečo záujem na objasnení trestného činu prevyšuje záujem na slobode obvineného.⁵⁶

3. 2. 3 Preventívna väzba

Väzobný dôvod podľa § 67 písm. c) TŘ (tzv. preventívna väzba) je daný vtedy ak:

- a) z jednaní obvineného alebo z ďalších konkrétnych skutočností plyní obava, že obvinený bude opakovať trestnú činnosť, pre ktorú bolo zahájené trestné stíhanie alebo
- b) dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil alebo
- c) vykoná trestný čin, na ktorý sa pripravoval alebo ktorým hrozil.⁵⁷

Dôvody preventívnej väzby sú stanovené alternatívne čo znamená, že k splneniu podmienok stačí naplnenie skutkovej podstaty ktorejkoľvek z nich. Na rozdiel od väzby útekovej a kolúznej ide o dôvody stanovené taxatívne. Z popisu preventívnej väzby nám vyplýva, že je možné ju uložiť len u úmyselných trestných činov. V prípade tohto druhu väzby ide o opatrenie preventívne a bezpečnostné, ktoré v podstate nesúvisí s dosiahnutím základného účelu trestného konania. Napriek tomu predstavuje najvhodnejšie riešenie a preto o nej hovoríme ako o mimo procesnej väzbe, pretože z hľadiska základných cieľov trestného konania ide o detenciu obvineného k vedľajším hlavne preventívnym účelom.⁵⁸

Preventívna väzba sa v praxi dotýka najmä recidivistov, musí sa jednať o recidívu špeciálnu alebo aspoň druhovú. Väzobný dôvod nachádzame hlavne v trestnej minulosti obvineného, v jeho povahových vlastnostiach. Ďalej sa prihliada aj na postoj obvineného, na jeho zdravotný stav, rodinné zázemie a prostredie v ktorom sa pohybuje. V rozhodnutí o preventívnej väzbe sa musí v odôvodnení na tieto okolnosti prihliadať. Často sa vyskytujúcim argumentom v prípade opakovania majetkovej trestnej činnosti je skutočnosť,

⁵⁶ nález Ústavného súdu z dňa 11. augusta 1994, sp. zn. IV. ÚS 264/98

⁵⁷ VICHÉREK, Roman. Dôvody väzby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 22.

⁵⁸ MANDÁK, Václav. Předstížná vazba s přihlédnutím k novele trestního řádu z roku 1995. *Bulletin advokacie*, 1996, č. 4, s. 24 - 25.

že obvinený nie je evidovaný na úrade práce a nepoberá ani sociálne dávky, z čoho v praxi plynie, že prostriedky pre svoju existenciu zaobstaráva páchaním trestnej činnosti.⁵⁹

Pod opakovaním trestnej činnosti chápeme, že za konkrétnu skutočnosť odôvodňujúcu uloženie preventívnej väzby považujeme len opakovanie toho istého trestného činu alebo spáchanie trestného činu rovnakej povahy (napr. iný majetkový trestný čin), pre ktorú je obvinený trestne stíhaný.⁶⁰ Úprava prvej alternatívy preventívnej väzby prešla niekoľkými novelami. Novela trestného poriadku stanovená zákonom č. 152/1995 Sb. zaviedla dodatok k preventívnej väzbe, že opakovanie trestnej činnosti sa môže vzťahovať len na činnosť *pre ktorú je stíhaný*. Pričom pod trestnou činnosťou sa rozumie trestná činnosť určitého druhu napr. proti životu a zdraviu, majetková atď. Z čoho vyplýva, že dôvodom väzby nemôže byť opakovanie bližšie neurčenej trestnej činnosti. Druhá novela trestného poriadku zákonom č. 265/2001 Sb. zaviedla *opakovanie trestnej činnosti*, predchádzajúca úprava hovorila o pokračovaní v trestnej činnosti namiesto opakovania. Pokračovanie v stíhanom trestnom čine alebo udržiavanie protiprávneho stavu vyvolaného stíhaním trestným činom je vylúčené s ohľadom na § 12 odst. 11 TŘ. Napriek novele zákonom č. 265/2001 Sb. pojem pokračovanie v trestnej činnosti zostalo v § 68 odst. 3 písm. e) TŘ. V širšom zmysle pokračovanie zahŕňa nielen opakovanie trestnej činnosti ale aj pokračovanie v nej ďalšími útokmi, čiže aj pokračovanie v trestnom čine, hromadný alebo trvajúcí trestný čin. Preto je treba § 68 odst. 3 písm. e) TŘ interpretovať reštriktívne a chápať „pokračovanie“ ako opakovanie trestnej činnosti vzhľadom na § 12 odst. 11 TŘ, podľa ktorého je pokračovanie obvineného v trestnom čine, pre ktorý bolo zahájené trestné stíhanie považované za nový skutok.⁶¹

V prípade opakovanie trestnej činnosti sa vynára aj sporná otázka ohľadom uloženia preventívnej väzby u obvineného, ktorý ešte trestnú činnosť neopakoval a je pre danú činnosť stíhaný prvýkrát. Ústavný súd v tomto prípade judikoval, že pri rozhodnutí o uložení väzby nie je nutné, aby nastala skutočnosť z ktorej je isté, že obvinený bude opakovať svoju trestnú činnosť, pre ktorú je stíhaný alebo že dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil. Preto k uloženiu preventívnej väzby stačí, aby bolo v rozhodnutí riadne vysvetlené a dokázané skutočnosti zakladajúce obavu, že v prípade keď bude obvinený na slobode, bude jednať spôsobom predpokladaným v § 67 písm. c) TŘ. Ako príklad je možné uviesť dílera omamných a psychotropných látok, ktorý trestnú činnosť pácha dlhodobo a má kontakty na dodávateľov

---

⁵⁹ VICHEREK, Roman. Důvody vazby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 22.

⁶⁰ uznesenie Vrchného súdu v Prahe z dňa 28. apríla 2005, sp. zn. 2 To 54/2005

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 471.

a odberateľov, je nezamestnaný a nepoberá sociálne dávky a predajom si zaobstaráva svoj životný štandard.⁶²

V rámci zvyšných alternatívnych prípadov preventívnej väzby musí byť u prvých dvoch prípadoch obava z dokonania trestného činu, pre ktorý je obvinený stíhaný alebo vykonanie toho istého trestného činu, ktorý obvinený pripravoval. Posledná alternatíva v rámci preventívnej väzby, niekedy označované ako tzv. nebezpečné vyhrážania sa, zahŕňa obavu, že obvinený vykoná trestný čin, ktorým hrozil.⁶³

Problém vyskytujúci sa pri preventívnej väzbe spočíva v tom, že pri rozhodnutí o vzatí do preventívnej väzby a jej nahradenie peňažnou zárukou sa nepriamo vyslovuje vina obvineného a to takým spôsobom, že ho označuje ako osobu, ktorá spáchala trestný čin, pokúsila sa o jej spáchanie, alebo spáchanie trestného činu pripravovala. Takýmto úkonom zo strany súdu (sudcu) prichádza k porušeniu ústavne garantovaného práva stanovené článkom 40 odst. 2 LZPS tzv. prezumpcia nevinny.

Prezumpcia nevinny garantuje obvinenému, že sa naňho bude hľadieť ako na nevinného a to až do okamžiku právoplatnosti odsudzujúceho rozhodnutia. Napriek tomu trestný poriadok v rozpore s LZPS a medzinárodnými zmluvami už od roku 1962 protiprávne stanovuje ako zákonnú podmienku preventívnej väzby u obvineného to, že obvinený už spáchal trestný čin, pre ktorý je trestne stíhaný alebo sa oň pokúsil alebo ho pripravoval. Z toho nám plynie, že vďaka užitiu nepodmieneného a minulého času sa preventívne väzba dostáva do rozporu so zásadou prezumpcia nevinny, ktorú okrem iného stanovuje aj trestný poriadok v § 2 ods. 2 TŘ. Rozpor s prezumpciou nevinny pred vydaním odsudzujúceho rozhodnutie je ešte akceptovateľný zo strany štátneho zástupcu alebo vyšetrovateľa, ale nie zo strany súdneho orgánu rozhodujúceho o vine obvineného. V prípade súdneho rozhodnutia, ktoré priamo alebo nepriamo označuje obvineného ako osobu, ktorá spáchala trestný čin je v rozpore s touto ústavnou zásadou. Zásada stanovuje, aby sa na obvineného nazeralo ako na nevinného do okamihu vydania odsudzujúceho rozhodnutia a má sa k nej pristupovať nezaujato a nestranne. Tento nesúlad pramení zo sovietskeho vplyvu v období medzi rokmi 1950 až 1990, kedy trestné procesné právo bolo zneužívané k politickým účelom na odstránenie nepohodlných odporcov režimu. Tento nesúlad je badateľný aj po mnohých novelizáciách trestného poriadku dodnes. Vnútorňa rozpornosť trestného poriadku vychádza z toho, že trestné stíhanie proti obvinenému je zahájené na základe obžaloby štátneho

---

⁶² Tamtiež

⁶³ MANDÁK, Václav. Předstížná vazba s přihlédnutím k novele trestního řádu z roku 1995. *Bulletin advokacie*, 1996, č. 4, s. 26.

zástupcu pre určitý skutok. Naproti tomu rozhodnutie o preventívnej väzbe a jej nahradenie peňažnou zárukou je v rozpore s prezumpciou neviny, pretože sa pri nej rozhoduje či obvinený pred právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestný čin spáchal alebo nie, pokúsil sa on alebo ho pripravoval.⁶⁴

Riešením pre obvineného by mohlo byť podanie ústavnej sťažnosti proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v prípade preventívnej väzby, tak isto aj proti rozhodnutiu o zamietnutí peňažnej záruky pri preventívnej väzbe. Súhlasím s mnohými autormi, že pri ďalších novelizáciách trestného poriadku, by sa mal tento rozpor s prezumpciou neviny odstrániť a to zrušením slov „trestné“ a „trestný“ v § 67 písm. c) a 73a odst. 3 TŘ a slovo „čin“ nahradiť slovom „skutok“ a všetko zosúladiť s jazykovým a právne teoretickým spresnením týchto paragrafov.⁶⁵

3.3 Obmedzenie možnosti vzatia do väzby a sprísnené dôvody väzby

Podľa § 68 odst. 2 TŘ nie je možné vziať obvineného do väzby, ktorý je stíhaný pre úmyselný trestný čin, na ktorý zákon stanoví trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje dva roky alebo pre trestný čin spáchaný z nedbanlivosti, na ktorý zákon stanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje tri roky.⁶⁶ K zníženiu trestných sadziieb u mladistvých § 31 odst. 1 zákona o súdnictve vo veciach mládeže a k zvýšeniu trestnej sadzby u páchatel'a trestného činu v prospech organizovanej zločineckej skupiny § 107 a 108 TZ sa neprihliada. Tak isto sa neprihliada k mimoriadnemu zníženiu § 58 TZ alebo zvýšeniu trestu § 59 TZ.⁶⁷ Toto ustanovenie pre obmedzenie možnosti vzatia do väzby bolo zavedené novelou trestného poriadku zákon č. 265/2001 Sb.. Cieľom novely bolo, aby sa na obvineného, ktorý je stíhaný pre menej závažný trestný čin nepoužilo zaist'ovacie opatrenie vo forme väzby, alebo sa uplatnila len vo výnimočných prípadoch. Na základe prieskumu sú v Českej republike vo väzbe najmä obvinení, ktorým hrozí trest odňatia slobody do dvoch rokov. Preto novela rieši tento neželaný stav sprísnenými možnosťami vzatia do väzby v prípadoch menej spoločensky závažných trestných činov. Okrem iného treba aj stanoviť, v ktorých prípadoch sa obmedzenie uvedené v § 68 odst. 2 TŘ nepoužije, z dôvodu riadneho zaistenie priebehu trestného konania (napr. obvinený už utiekol alebo sa skrýval, zmaril objasňovanie skutočností dôležitých pre trestné stíhanie alebo pokračoval v trestnej

---

⁶⁴ CHALUPA, Luboš. Rozporná úprava predstížné väzby. *Právní rádce*, 1999, č. 4, s. 15 - 16.

⁶⁵ Tamtiež

⁶⁶ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 493.

činnosti). Zároveň je táto myšlienka naplno v súlade so zásadou zdržanlivosti a primeranosti, zásadou proporcionality a princípom subsidiarity.⁶⁸

Napriek tomu, že obmedzenie podľa § 68 odst. 2 vychádza z trestného činu, ktorý je uvedený v uznesení o zahájení trestného stíhania, neodpadá povinnosť sudcu v prípravnom konaní preskúmať, či doposiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú, že boli naplnené všetky znaky trestného činu, pre ktorý bolo trestného stíhanie podľa § 160 odst. TŘ zahájené a či zistený skutok nemá byť posudzovaný ako trestný čin miernejší, na ktorý by sa už vzťahovalo obmedzenie § 68 odst. 2 TŘ.⁶⁹

Iná situácia nastáva v prípade, keď obvinený je vzatý do väzby pre prísnejší trestný čin, ale počas trestného stíhania dôjde k zmene právnej kvalifikácie na trestný čin menšej závažnosti, za ktorý nie je možné väzbu uložiť podľa § 68 odst. 2 TŘ. Trestný poriadok nám danú situáciu výslovne nerieši, preto sa postupuje per analogiam podľa § 72a odst. 2 TŘ, ktorý stanovuje že obvinený bude v čo najkratšej dobe prepustený na slobodu.⁷⁰

Podľa § 68 odst. 3 písm. a) až e) TŘ sa obmedzenie stanovené v § 68 odst. 2 TŘ nepoužije v prípade ak za a) obvinený utiekol alebo sa skrýval, za b) opakovane sa nedostavil na predvolanie a nepodarilo sa ho predviesť a ani inak zaistiť jeho účasť pri úkone trestného konania, za c) je neznámej totožnosti a dostupnými prostriedkami sa ju nepodarilo zistiť, za d) už pôsobil na svedkov alebo spoluobvinených alebo inak maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie a za e) už opakovane trestnú činnosť, pre ktorú je stíhaný alebo v takej trestnej činnosti pokračoval alebo bol za takú činnosť v posledných troch rokoch odsúdený alebo potrestaný.⁷¹ Dôvody väzby uvedené v písmenách a) až e) sa vzťahujú na jednanie obvineného uskutočnené pred prvým rozhodnutím o uložení väzby, tak aj na jednanie po takom rozhodnutí, kedy nebol vzatý do väzby z dôvodu obmedzenia stanoveného v § 68 odst. 2 TŘ a ďalej na jednanie po vzatí do väzby, u ktorých zmena právnej kvalifikácie znamená prepustenie obvineného na slobodu alebo dokonca aj pri rozhodovaní o novej väzbe po prepustení z predchádzajúcej. Všetky tieto dôvody stanovené v § 68 odst. 3 písm. a) až e) TŘ musia byť dané v dobe rozhodovania o väzbe.

Obmedzenie možnosti uloženia väzby sa nepoužije v prípade § 68 odst. 3 písm. a) TŘ ak obvinený utečie alebo sa bude skrývať. Oproti dôvodu väzby stanovené v § 67 TŘ musí útek alebo skrývanie reálne nastať, nestačí teda len dôvodná obava, že k takejto situácii môže

⁶⁸ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 265/2001 Sb.

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 493.

⁷⁰ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu.* Praha: C. H. Beck, 2004, s. 430.

⁷¹ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

dôjsť. V prípade § 68 odst. 3 písm. b) TŘ sa obvinený opakovane nedostavil na predvolanie a nepodarilo sa ho predviesť a ani inak zaistiť jeho účasť pri úkone trestného konania. Obe tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne. Ďalej musí ísť o závažné jednanie obvineného, ktoré sa nám blíži k úteku alebo k skrývaniu sa a obvinenému muselo byť predvolanie riadne a načas doručené. Náhradné doručenie je podľa rozhodnutia súdov nedostatočné. Zvrátiť tento nepriaznivý stav môže obvinený len na základe ospravedlnenie sa zo závažných dôvodov, ktoré musia byť preukázateľné pred súdom. Aj u § 68 odst. 3 písm. c) TŘ musia byť kumulatívne splnené dve podmienky. Za prvé totožnosť obvineného nie je možné zistiť kvôli absencii dokladov alebo preto že sú falošné a za druhé sa dostupnými prostriedkami jeho totožnosť zistiť nepodarila ako napr. zobrať odtlačkov prstov, zhotovenie obrazových záznamov alebo prehliadka tela a zisťovanie nápaditých telesných znakov osobou rovnakého pohlavia prípadne lekárom. Orgány činné v trestnom konaní sú povinné poskytnúť obvinenému možnosť preukázať svoju totožnosť a to buď preukázaním svojej totožnosti iným vierohodným dokladom, ktorý je dostupný orgánom činným v trestnom konaní alebo svedectvom od dôveryhodnej osoby.⁷² V prípade § 68 odst. 3 písm. d) TŘ sú stanovené dve podmienky, pričom k naplneniu obsahu ustanovenia stačí splnenie jednej. Za prvé obvinený už pôsobil na svedkov alebo spoluobvinených. Musí byť dostatočne preukázateľné, že k ovplyvňovaniu zo strany obvineného došlo, nestačí len obava, že sa k takémuto jednaniu uchýli. Druhá možnosť je, že obvinený už inak maril objasňovanie skutočností dôležitých pre trestné konania. Tak isto ako v prvom prípade musí byť preukázané, že k takému jednaniu došlo napr. znehodnocovanie, ukrývanie alebo skrývanie dôkazov. Tento dôvod dáva možnosť prekročenia trojmesačnej lehoty pri kolúznej väzbe.⁷³ Obmedzenie neplatí ani v § 68 odst. 3 písm. e) TŘ, keď obvinený opakovane trestnú činnosť, pre ktorú je stíhaný alebo v takej trestnej činnosti pokračoval, alebo bol za takú trestnú činnosť v posledných troch rokoch odsúdený alebo potrestaný. Tento dôvod bol novelou trestného poriadku zákon č. 459/2011 Sb. rozšírený aj na prípady rovnorodej recidívy, pretože predchádzajúca úprava bola príliš úzka a nedostatočne reagovala na problémy v praxi. Rozšírenie sa bude vzťahovať na obvinených, ktorý v minulosti už boli za trestný čin, pre ktorý je zahájené trestné stíhanie odsúdený, ale pri novom trestnom stíhaní sa nedopustil jednania uvedeného v § 68 odst. 3 písm. e) TŘ pred novelou. Takýto postup bol odôvodnený tým, že je väčší dôvod na uloženie väzby u obvineného, ktorý po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody pácha ďalej trestnú

---

⁷² RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 432.

⁷³ Tamtiež, 433 s.

činnosť, pre ktorú bol odsúdený ako obvinený, na ktorého ešte neboli použité represívne opatrenia.⁷⁴

Novelou trestného poriadku zákon č. 459/2011 Sb. bola zavedená nová výnimka z obmedzenia vzatia do väzby podľa § 68 odst. 2 TŘ v odstavci štyri § 68 TŘ, ktorá stanovuje dôvod preventívnej väzby ak to vyžaduje s ohľadom na spáchaný trestný čin účinná ochrana poškodeného najmä jeho život, zdravie a majetok. Je potrebné chrániť poškodeného pred ďalším trestným jednaním obvineného aj napriek uplatneniu princípu subsidiarity a primeranosti väzby. Novela napĺňa ochrannú funkciu trestného práva tým, že reaguje na závažné prípady v praxi, keď obvinený, ktorý spáchal proti poškodenému menej závažný trestný čin nebol vzatý do väzby, pretože sa na trestný čin vzťahovalo obmedzenie v § 68 odst. 2 TŘ a následne po zahájení trestného stíhania spáchal proti nemu čin závažnejší.⁷⁵ Osobne vnímam novelu veľmi pozitívne, lebo môže prispieť k odhaľovaniu nenahlásenej trestnej činnosti z dôvodu obavy poškodených, čo by sa v takom prípade mohlo stať s nimi a ich rodinami, keby podali trestné oznámenie na páchatel'ov trestnej činnosti, ktorí by boli schopní sa im zato pomstiť.

---

⁷⁴ dôvodová správa vlády k novele trestného poriadku z. č. 495/2011 Sb.

⁷⁵ RŮŽIČKA, Miroslav, CHROMÝ, Jakub, PŘEPECHALOVÁ, Kateřina. „Vazební“ novela trestního řádu a její dopad na činnost státních zástupců. *Státní zastupitelství*, 1/2012, s. 17.

4 Formálne väzobné právo

Formálne väzobné právo nám upravuje procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a procesné úkony obvineného (alebo iných oprávnených osôb). Prostredníctvom formálneho väzobného práva sa uskutočňuje materiálne väzobné právo, ktoré rozoberá hlavne dôvody väzby a pritom nie je súčasťou predpisov hmotnoprávných ale procesných ako už bolo spomenuté v kapitole o materiálnom väzobnom práve. Formálne väzobné právo sa zaoberá hlavne právomocou a príslušnosťou orgánov činných v trestnom konaní, ktoré rozhodujú o väzbe ich procesným postupom v jednotlivých štádiách trestného konania a procesnými lehotami, podľa ktorých môže väzba trvať. Ďalej sa zaoberá opravnými prostriedkami obvineného a inými podnetmi na prieskum rozhodnutia o uložení väzby.⁷⁶

4.1 Rozhodovanie o väzbe

Novela trestného poriadku zákon č. 265/2001 Sb. zmenila interpretáciu slovného spojenia rozhodovanie o väzby na pojem širší ako predstavuje rozhodovanie súdu o vzatí do väzby podľa § 68 odst. 1 TŘ. Ďalším prínosom novely bolo aj zverenie niektorých rozhodnutí o väzbe v prípravnom konaní na štátneho zástupcu.⁷⁷ Zoznam rozhodnutí o väzbe nám poskytuje formou odkazu § 74 odst. 1 TŘ, tento zoznam je taxatívny čo znamená, že ho nie je možné ďalej interpretáciou rozširovať. Ustanovenie nám odkazuje konkrétne na § 68, 69, 71, 71a, 72, 72a odst. 3, 73 a 73a TŘ. Všetky rozhodnutia o väzbe sú vydané vo forme uznesenia, proti ktorým je prípustná sťažnosť bez odkladného účinku § 74 odst. 1 TŘ. Sťažnosť ako riadny opravný prostriedok je možná len proti rozhodnutiam v prvom stupni. Odkladný účinok sa pripúšťa len u sťažnosti štátneho zástupcu proti rozhodnutiu o prepustení z väzby, nie však pri vyhlásení oslobodzujúceho rozsudku (to neplatí ak sťažnosť je podaná okamžite po vyhlásení rozsudku) a sťažnosť strán proti rozhodnutiu o pripadnutí peňažnej záruky štátu § 74 odst. 2 TŘ. Odkladný účinok sa vylučuje preto, lebo by inak bol zmarený účel väzby.⁷⁸

Medzi rozhodnutia o väzbe neradíme uznesenie súdu o prepustení zatknutej alebo zadržanej osoby na slobodu podľa § 69 odst. 5 a 77 odst. 2 TŘ a preto nie je ani proti nim

⁷⁶ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 72.

⁷⁷ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 439.

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3 vydání. Praha: Leges, 2012, s. 648.

přípustná stážnost.⁷⁹ Neradíme sem ani rozhodnutia uskutočnené v rámci extradičného konania. Na druhej strane sem zaradíme ustanovenia o vyhost'ovacej väzbe, pretože § 350c odst. 2 TŘ odkazuje na ustanovenia hlavy štvrtej v prvom oddieli. Patrí sem ešte aj rozhodnutie o väzbe obvineného, ktorého cudzí štát vydal na základe zatýkacieho rozkazu § 387 odst. 2 TŘ, alebo ktorého iný členský štát Európskej únie odovzdal do Českej republiky na základe európskeho zatýkacieho rozkazu § 405 odst. 6 TŘ.⁸⁰

4. 1. 1 Orgány rozhodujúce o väzbe

O vzatí do väzby rozhoduje podľa § 73b odst. 1 TŘ v prípravnom konaní na návrh štátneho zástupcu sudca. Príslušný rozhodovať o väzbe v prípravnom konaní je podľa § 26 TŘ súd, v ktorom má štátny zástupca, ktorý podáva návrh na vzatie do väzby svoje sídlo. Sudca v prípravnom konaní nemôže rozhodnúť o väzbe bez návrhu štátneho zástupcu, ide o prejav obžalovacej zásady v prípravnom konaní.⁸¹

Medzi najpodstatnejšiu formálnu podmienku uloženia väzby patrí, že osoba, o ktorej väzbe sa rozhoduje má pri rozhodovaní status obvineného. Obvineným sa stáva doručením uznesenia o zahájení trestného stíhania do vlastných rúk a bez možnosti uloženia podľa § 160 odst. 1 TŘ policajným orgánom, pokiaľ existujú skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin § 158 TŘ a je dostatočne odôvodnené, že trestný čin spáchala konkrétna osoba a nie je daný dôvod pre postup podľa 159a odst. 2 a 3 alebo § 159b odst.1 TŘ. Účinky zahájenia trestného stíhania spočívajú v tom, že na strane jednej je možné vo vzťahu k obvinenému použiť procesné prostriedky stanovené trestným poriadkom, kde patrí aj väzba a na strane druhej dáva možnosť obvinenému použiť na svoju obhajobu všetky prostriedky dovolené trestným poriadkom § 33 TŘ. Formálne a obsahové náležitosti sú podrobne popísané v § 160 odst. 1 TŘ plus všeobecné náležitosti uznesenia v § 134 odst. 1 a 2 TŘ.

Zahájenie trestného stíhania alebo pokračovanie už v zahájenom trestnom stíhaní nie je možné vždy, trestný poriadok obsahuje niekoľko výnimiek. Podľa § 11 TŘ je neprípustnosť trestného stíhania stanovená v niekoľkých prípadoch ako napr. amnestia alebo milosť prezidenta republiky, premlčanie trestného stíhania, ak ide o osobu, ktorá pre nedostatok veku nie je trestne zodpovedná atď.. Zahájenie trestného stíhania alebo pokračovanie v ňom nie je

---

⁷⁹ stanovisko Najvyššieho súdu z dňa 11. 6. 1998, sp. zn. Stn 4/97

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 493.

⁸¹ Tamtiež

možné ani v prípade § 163 TŘ, ktorý vyžaduje u vymenovaných trestných činov súhlas poškodeného. Avšak existujú štyri výnimky stanovené v § 163a TŘ.

Pred vydaním rozhodnutia a vzatí do väzby je policajný orgán podľa § 160 odst. 2 povinný doručiť opis uznesenia o zahájení trestného stíhania obvinenému na začiatku prvého výsluchu a do 48 hodín štátnemu zástupcovi a obhajcovi. Lehota pre doručenie uznesenia obhajcovi obvineného začína plynúť od jeho zvolenia alebo ustanovenia. Štátny zástupca po posúdení výsledkov vyšetrovania policajného orgánu podá návrh na vzatie do väzby príslušnému súdu § 73b odst. 1 TŘ. Uloženie väzby obvinenému vždy spočíva len na rozhodnutí súdu podľa § 73b odst. 1 TŘ. Ustanovenie nám vyjadruje súlad s LZPS a konkrétne s článkom 8 odst. 5. Aby bolo možné vôbec obvinenému uložiť väzbu, je potrebné ho vypočuť a urobiť iné potrebné procesné úkony. Najčastejšie sa tak stáva predvolaním, ktoré dáva obvinenému možnosť dostaviť sa dobrovoľne pred orgány činnými v trestnom konaní § 90 TŘ.⁸² Výsluch je obligatónym predpokladom vzatia do väzby. Súd vyzoomie štátneho zástupcu alebo jeho zamestnanca prípadne pomocou policajného orgánu o dobe a miesta konania výsluchu obvineného v prípade § 69 odst. 5 a 77 odst. 2 TŘ. Miestom pre konanie výsluchu obvineného môže byť budova súdu, policajná cela, oddelenie polície a v ojedinelých prípadoch aj nemocnice alebo väznice. Súd tak isto oboznámi s miestom konania výsluchu zvoleného alebo ustanoveného obhajcu obvineného. V prípade nezastihnutia je mu nechaný odkaz prostredníctvom dospelej osoby alebo záznamového zariadenia v mieste pracoviska alebo bydliska obhajcu. O všetkom sa vykoná záznam do spisu.⁸³

Ak obvinený odmietne sa dostaviť, môže byť predvedený a to aj bez predchádzajúceho predvolania ak to vyžaduje úspešné vykonanie trestného konania.

Ďalšou procesnou možnosťou pred vydaním rozhodnutia o vzatí do väzby je zadržanie obvineného ak je tu niektorý dôvod väzby. Úkon je treba čo najskôr oznámiť štátnemu zástupcovi a odovzdať mu opis protokolu o zadržaní a iné materiály dôležité pre podanie návrhu na vzatie do väzby. Zadržať je možné aj osobu podozrivú zo spáchania trestného činu ak je tu dôvod väzby a súhlas štátneho zástupcu. Súhlas nie je potrebný ak vec neznesie odklad napr. pri pristihnutí z trestného činu § 75 TŘ. Obvineného potom treba do 48 hodín od zadržania odovzdať spolu s návrhom na vzatie do väzby súdu ak štátny zástupca nerozhodol o prepustení na základe podkladov od policajného orgánu. Súd má povinnosť do 24 hodín od

---

⁸² zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

⁸³ inštrukcie Ministerstva spravodlivosti č. 500/2001 org., ktorou sa vydáva vnútorný a kancelársky poriadok pre okresné, krajské a vrchné súdy

doručenia návrhu buď rozhodnúť o uložení väzby obvineného alebo o jeho prepustení na slobodu § 77 TŘ.

Ak nie je možné obvineného predvolať, predviesť alebo zadržať a zabezpečiť tak jeho účasť na výsluchu a k tomu máme prítomný dôvod väzby vydáva sa príkaz k zatknutiu § 69 TŘ. Príkaz k zatknutiu vydáva v prípravnom konaní sudca na návrh štátneho zástupcu a v konaní pred súdom predseda senátu. Samotný fyzický akt zatknutia vykonáva policajný orgán, ktorý si zisťuje faktický pobyt obvineného pred týmto úkonom. Po zatknutí obvineného je policajný orgán povinný ho doručiť do 24 hodín sudcovi, ktorý príkaz k zatknutiu vydal alebo na miesto kde je možné vykonať výsluch pomocou video konferenčného zariadenia. Ak to nie je možné a aby sa zachovala lehota je potrebné predať obvineného k inému najbližšie vecne príslušnému súdu ináč musí byť prepustený na slobodu. Sudca do 24 hodín od dodania obvineného vykoná výsluch a rozhodne o väzbe a toto rozhodnutie oznámi obvinenému.⁸⁴ Toto ustanovenie bolo zmenené novelou trestného poriadku zákon č. 459/2011 Sb. a bola pridaná možnosť výsluchu pomocou video konferenčného zariadenia a pomocou iného vecne príslušného sudcu. Považujem to za dobrý krok smerom k zaisteniu účelu trestného konania, keď v dôsledku nepredvídateľnej udalosti (napr. prírodná havária) došlo k prepusteniu obvineného na slobodu. Na druhej strane výsluch za pomoci iného sudcu ako toho čo príkaz k zatknutiu vydal, by mala byť úplne krajná možnosť a nie bežná prax, lebo by sa potom jednalo o porušenie článku 5 odst. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Veľký problém vidím aj v prípade financovania takýchto zariadení pri súčasnom nedostatku financií v štátnom rozpočte.⁸⁵

Štátny zástupca povinne skúma pred podaním návrhu na vzatie do väzby či sú dané dôvody väzby podľa § 67 písm. a) až c) TŘ a sú podložené konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúce podanie takéhoto návrhu. Štátny zástupca pri podaní návrhu dbá aj na obmedzenia uvedené v § 68 odst. 2 TŘ a výnimky z tohto ustanovenia v § 68 odst. 3 TŘ a skúma vzhľadom na osobu obvineného, povahu a závažnosť trestného činu a či nie je možné dosiahnuť účelu trestného konania iným opatrením ako väzbou. Pri zistení, že obvinený už pôsobil na svedkov alebo spoluobvinených či prípadne ináč maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie zdôrazní výslovne tieto skutočnosti vo svojom návrhu. Vo svojom návrhu sa vyjadrí aj k ponuke obvineného alebo inej osoby k záruke, peňažnej záruke, sľubu a dohľadu probačného úradníka. Návrh štátny zástupca doručí súdu prostredníctvom svojich orgánov, justičnou strážou a výnimočne môže o to požiadať policajný orgán § 62

---

⁸⁴ Tamtiež

⁸⁵ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

TR. ⁸⁶ Všetky potrebné náležitosti návrhu štátneho zástupcu môžeme nájsť v článku 32 v pokynoch všeobecnej povahy č. 8/2009 vydané Najvyšším štátnym zastupiteľstvom na základe § 12 z. č. 283/1993 Sb., o štátnom zastupiteľstve, v znení neskorších predpisov ako napr. osobné údaje obvineného, stručný popis skutkových okolností plus dôvody zadržania, zákonné pomenovanie trestného činu a jeho číselné označenie atď.. V situácii, keď je daný nutný dôvod obhajoby a obvinený si obhajcu nezvolí, urobí tento úkon štátny zástupca pred podaním návrhu na vzatie do väzby. V návrhu štátny zástupca môže požiadať o účasť obvineného na vyšetrovacích úkonoch po podaní návrhu na vzatie do väzby, zároveň vyznačí dobu a miesto konania týchto úkonov. Tak isto môže navrhnúť súdu, aby v príkaze prijatia do väzby súd vyznačil podstatné skutočnosti determinujúce umiestnenie obvineného vo väzbe ako napr. mená spoluobvinených, ktorí sú vo väzbe, samovražedné sklony, možnosť úteku, násilie atď.. ⁸⁷

Ako už bolo spomenuté vyššie rozhodnúť o vzatí do väzby v prípravnom konaní môže len sudca na návrh štátneho zástupcu § 73b odst. 1 TR. Ide o premietnutie článku 8 odst. 5 LZPS a článku 5 odst. 2 a 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Potom ako sa dostane návrh štátneho zástupcu sudcovi v prípravnom konaní príslušného podľa § 26 TR.

Sudca v prípravnom konaní rozhoduje vždy formou uznesenia podľa § 119 odst. 1 TR. Všeobecné náležitosti uznesenia, ktorým sa obvinení berie do väzby sú stanovené v § 134 a v § 73c písm. a) b) c) TR, ktorý stanovuje náležitosti zvláštne. Medzi zvláštne náležitosti patrí a) uvedenie skutočností, ktoré odôvodňujú podozrenie zo spáchanie trestného činu, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, b) konkrétne skutočnosti, z ktorých dovodíme dôvod väzby prípadne okolnosti uvedené v § 68 odst. 3 a 4 a v § 72a odst. 3 TR a za c) odôvodnenie prečo nebolo možné dosiahnuť účelu väzby iným opatrením. ⁸⁸

Konanie pred súdom sa odlišuje od prípravného konania hlavne v tom, že o väzbe rozhoduje súd § 73b odst. 1 TR (pod pojmom súd chápeme senát alebo samosudca podľa § 2 odst. 9 TR). Výnimku z tohto ustanovenia predstavuje § 69 TR, o ktorom rozhoduje sudca. Samosudca v konaní pred súdom rozhoduje len vo veciach, u ktorých zákon stanoví trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov § 314a TR. Zároveň samosudca rozhoduje v prípadoch, o ktorých sa predtým konalo skrátené prípravné konanie

---

⁸⁶ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 450 - 451.

⁸⁷ všeobecné pokyny č. 8/2009 Najvyššieho štátneho zastupiteľstva

⁸⁸ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 452 - 454.

v zjednodušenom konaní. Trestné stíhanie sa zahajuje až doručením návrhu na potrestanie štátnym zástupcom § 314b TŘ. K všetkým týmto rozhodnutiam o uložení väzby nie je už potrebný návrh štátneho zástupcu na vzatie do väzby. Obsahové náležitosti rozhodnutia o vzatí obvineného do väzby sú takmer zhodné s obsahovými náležitosťami v rámci prípravného konania s drobnými odchýlkami týkajúcimi sa toho, že vzatiu do väzby nepredchádza zadržanie a zatknutie.⁸⁹

4. 1. 2 Väzobné zasadanie

Novelou trestného poriadku zákon č. 459/2011 bol do inštitútu väzby začlenený nový pojem a to väzobné zasadanie v § 73d až 73g TŘ. Príčinou takéhoto rozhodnutia bola reakcia na zrušenie § 242 odst. 2 TŘ nálezom Ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 45/2004, ktorý riešil právo obvineného byť počutý vo vymedzených druhoch väzobného rozhodovania. Problémom bolo, že v rámci neverejného zasadania dochádzalo k vzatiu do väzby bez vypočutia obvineného z dôvodu zákazu účasti iných osôb okrem členov senátu a zapisovateľa.⁹⁰ Tým dochádzalo k porušeniu práva obvineného byť vypočutý a k porušeniu jeho základných práv stanovených v čl. 5 odst. 4 Dohovoru a článku 8 odst. 2 LZPS.⁹¹

Väzobné zasadanie je založené na kombinácii verejného a neverejného zasadania. Nariaďuje sa v prípadoch keď nedochádza ku konaniu hlavného pojednávania alebo verejného zasadania o vzatí do väzby. Rozhodnutie o väzbe by sa malo uskutočňovať v rámci zásady hospodárnosti trestného konania na hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí zároveň by sa pritom malo uplatniť právo obvineného byť vypočutý. Ak toto nie je možné až potom má nastúpiť obligatórne väzobné zasadanie ak nebolo rozhodnuté o vzatí do väzby. V § 73d odst. 3 TŘ môžeme nájsť prípady kedy sa môže postupovať odlišne napr. žiadosť o prepustenie z väzby alebo v návrhu na predĺženie väzby.⁹² Väzobné zasadanie sa koná aj vtedy ak o to obvinený výslovne požiada alebo súd a v prípravnom konaní sudca považuje za potrebné pre účel rozhodovania o väzbe. Väzobné zasadanie, ale nie je nutné vykonať aj keď o to obvinený výslovne požiadal v prípade, že a) obvinený sa po podaní žiadosti väzobného zasadania odmietol zúčastniť alebo b) v posledných 6 týždňoch bol obvinený už vypočutý, neuviedol žiadne nové skutočnosti dôležité pre rozhodnutie o väzbe alebo tieto skutočnosti dostatočne neodôvodňujú zmenu rozhodnutia o väzbe alebo c) obvinený je v zlom

---

⁸⁹ Tamtiež, 455 – 456 s.

⁹⁰ HRUŠKA, Zdeněk, VOLEVECKÝ, Petr. Několik poznámek k aktuálním změnám trestního řádu. *Trestní právo*, 2012, č. 7 – 8, s. 10 – 11.

⁹¹ nález Ústavného soudu ze dne 11. mája 2005, sp. zn. II. ÚS 713/2004

⁹² dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

zdravotnom stave, ktorý nedovoľuje ho vypočuť alebo d) obvinený sa rozhodnutím prepúšťa na slobodu.

Čo sa týka doby konania väzobného zasadania zákon nám nestanovuje žiadne lehoty, ktoré je nutné ako minimálne zachovať. Stanovuje sa len, že dobu konania väzobného zasadania si stanovuje predseda senátu a v prípravnom konaní sudca. Doba konania väzobného zasadania musí byť určená tak, aby štátny zástupca, obhajca a obvinený mali faktickú možnosť⁹³ sa zúčastniť a súčasne s tým boli zachované všetky lehoty pre rozhodovanie o väzbe. Väzobné zasadanie sa koná vždy za stálej prítomnosti všetkých členov senátu a obvineného. Faktickú prítomnosť obvineného je možné nahradiť pomocou video konferenčného zariadenia. Prítomnosť štátneho zástupcu a obhajcu na väzobnom zasadaní je dobrovoľná. Väzobné zasadanie sa koná bez účasti verejnosti.⁹⁴

Priebeh konania sa riadi podobne ako v prípade verejného zasadania. Ako prvé predseda senátu prípadne jeden z členov senátu a v prípravnom konaní sudca podá správu o stave veci následne nato štátny zástupca podá svoj návrh alebo obvinený prípadne jeho obhajca požiadajú o prepustenie z väzby. Štátny zástupca, obvinený a jeho obhajca učinia všetky potrebné vyjadrenia a návrhy na vykonanie vyšetrovania nevyhnutné pre rozhodnutie súdu o väzbe obvineného. Potom ako tieto úkony boli vykonané sa uskutoční samotný výsluch obvineného, ktorý využije svoje právo a mal by vyjadriť k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie o jeho väzbe. Obvinený môže byť vypočúvaný aj zo strany štátneho zástupcu alebo obhajcu, ktorí mu môžu dávať otázky, ale až potom ako im súd udelí slovo. Na dokazovanie sa vo väzobnom zasadaní použijú rovnaké ustanovenia ako na hlavné pojednávanie. So súhlasom štátneho zástupcu a obvineného je možné čítať aj úradné záznamy.

Na koniec väzobného zasadania predseda senátu a v prípravnom konaní sudca poskytne slovo k záverečným návrhom štátnemu zástupcovi, obhajcovi a obvinenému. Rozhodnutie sa vo väzobnom zasadaní vyhlasuje vždy.⁹⁵

---

⁹³ Hlavne aby sa reálne dostali na miesto konania väzobného zasadania

⁹⁴ VICHEREK, Roman. *Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část*. [online]. epravo.cz, 10. februára 2012 [cit. 23. apríla 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>>.

⁹⁵ HRUŠKA, Zdeněk, VOLEVECKÝ, Petr. Několik poznámek k aktuálním změnám trestního řádu. *Trestní právo*, 2012, č. 7 – 8, s. 11.

4.2 Preskúmanie dôvodov väzby

4.2.1 Preskúmanie väzby z úradnej povinnosti

Podľa § 71 TŘ orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť priebežne skúmať, či existencia dôvodov väzby u obvineného ešte stále trvajú, alebo sa tieto dôvody zmenili. V prípade kladného posúdenia orgány činné v trestnom konaní nahradia väzbu opatrením stanovenom v § 73 a 73a TŘ. Zároveň sa posudzuje, či ponechanie obvineného vo väzbe je potrebné kvôli náročnosti veci alebo z iného dôležitého dôvodu, pre ktorý nie je možné trestné stíhanie ukončiť. Ďalej sa prihliada k tomu či prepustenie obvineného z väzby nezmarí alebo podstatne neskomplicuje dosiahnutie účelu trestného konania. Obvinený musí byť čo najskôr prepustený z väzby ak dôvod, pre ktorý bol do nej v prvom rade vzatý odpadol alebo je očividné, že vzhľadom k osobe a k povahe a závažnosti veci trestné stíhanie neskončí uložením nepodmieneného trestu odňatia slobody a nie sú dané okolnosti stanovené v § 68 odst. 3 a 4 TŘ.⁹⁶

Pod pojmom orgánmi činnými v trestnom konaní chápeme súd, štátneho zástupcu a policajný orgán. Z toho nám vyplýva, že aj policajný orgán je povinný priebežne skúmať, či dôvody väzby u obvineného stále trvajú, alebo sa zmenili a je možné ju nahradiť iným opatrením podľa § 73 a 73a TŘ. Dôvody väzby sa skúmajú z úradnej povinnosti po celú dobu ich trvania.⁹⁷ Policajný orgán sám o sebe nemôže obvineného prepustiť z väzby na slobodu, ale môže podať návrh štátnemu zástupcovi, ktorý je orgánom dozoru v prípravnom konaní a dohliada na zákonnosť tohto konania.

Štátny zástupca má tak isto povinnosť skúmať v prípravnom konaní, či dôvod väzby neodpadol, alebo vzhľadom k osobe a k povahe a závažnosti veci trestné stíhanie neskončí uložením nepodmieneného trestu odňatia slobody a nie sú dané okolnosti stanovené v § 68 odst. 3 a 4 TŘ. Ak áno, rozhodne o prepustení obvineného na slobodu § 73b odst. 2 TŘ. Štátny zástupca tak činí buď na podnet policajného orgánu alebo z vlastnej iniciatívy. Po novele trestného poriadku zákon č. 459/2011 Sb. boli právomoci štátneho zástupcu zúžené. Dôvodom bol nálezh Ústavného súdu z dňa 23. marca 2004 sp. zn. I. ÚS 573/02, v ktorom bolo vyslovené s odkazom na judikatúru ESHP, že štátny zástupca nespĺňa inštitucionálne predpoklady nevyhnutné na preskúmanie oprávnenia zbavujúceho slobody a to neustrannosť

⁹⁶ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

⁹⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 633.

a nezávislosť a to ako z hľadiska svojho osobného štatútu tak z hľadiska svojho procesného postavenia v trestnom konaní. Z toho plynie, že rozhodnutie štátneho zástupcu o ponechaní vo väzbe pred danou novelou bolo v rozpore s článkom 5 odst. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Štátny zástupca je oprávnený v prípravnom konaní rozhodovať jedine v prospech obvineného ako v prípade rozhodnutia o prepustení obvineného na slobodu prípadne pri nahradení väzby neväzobným opatrením alebo pri rozhodnutí o zmene dôvodu väzby ak niektorí väzobný dôvod odpadol. Na druhej strane štátny zástupca nesmie rozhodovať o zamietnutí žiadosti obvineného alebo jeho ponechanie vo väzbe, takúto vec predloží s príslušným návrhom v čo najkratšej dobe súdu a obvineného o tom vyrozumie.⁹⁸

V prípravnom konaní preskúmava dôvody väzby sudca len zákonom stanovených prípadoch a to konkrétne pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustení z väzby, návrhu štátneho zástupcu na rozhodnutie o ponechaní obvineného vo väzbe, pri zmene dôvodov väzby alebo pri sťažnosti proti uzneseniu štátneho zástupcu o väzbe.

V konaní pred súdom sa povinnosť uvedená v § 71 TŘ vzťahuje na súd, ktorý danú vec rozhoduje, alebo sa vzťahuje na samosudcu podľa § 314a a nasl. TŘ. Štátny zástupca a obvinený majú v tomto štádiu trestného konania postavenie strany a môžu podávať návrhy na prepustenie obvineného z väzby na slobodu alebo na zmenu väzobných dôvodov.⁹⁹

4. 2. 2 Sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe

Proti rozhodnutiu o väzbe (§ 68, 69, 71, 71a, 72, § 72a odst. 3, § 73 a 73a) umožňuje trestný poriadok podať sťažnosť. Na rozhodovanie o sťažnosti sa primerane použijú ustanovenia o väzobnom zasadaní § 74 odst. 1 TŘ a spolu s tým aj právo obvineného, aby bol vypočutý. Sťažnosť je riadny opravný prostriedok proti uzneseniu, ktorým sa rozhoduje o väzbe. Podanie sťažnosti je možné len proti rozhodnutiam, ktoré boli vydané v prvom stupni.¹⁰⁰ Z povahy opravného prostriedku nám vyplýva, že nie je možné prostredníctvom nich napadnúť len odôvodnenie rozhodnutia. Pri skúmaní sťažnosti sa uplatňuje obmedzený revízny princíp, z čoho nám plynie, že v sťažnosti nie je potrebné uviesť, proti ktorému výroku smeruje ani v čom je procesné pochybenie. Tak isto nie sú pri sťažnosti prísne

---

⁹⁸ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 550.

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 3. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 648.

stanovené formálne požiadavky na jeho obsahovú náplň, hlavne nie je nutné, aby sťažnosť bola zdôvodnená. Nezdôvodnená sťažnosť nemá za následok jej zamietnutie.¹⁰¹

Sťažnosť proti rozhodnutia o väzbe nemá zásadne odkladný účinok. Výnimkou je len sťažnosť strán proti rozhodnutiu o prepadnutí peňažnej záruky štátu a proti sťažnosti štátneho zástupcu proti rozhodnutiu o prepustení obvineného z väzby, to však neplatí v prípade prepustenia z väzby po vyhlásení oslobodzujúceho rozsudku. Odkladný účinok avšak má v prípade štátneho zástupcu ak bol prítomný pri vyhlásení oslobodzujúceho rozhodnutia a sťažnosť podal okamžite po jeho vyhlásení § 74 odst. 2 TŘ.

Osoby oprávnené podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o väzbe nájdeme v § 142 odst. 1 TŘ. Zároveň sťažnosť môžu podať aj osoby, ktoré môžu podať odvolanie v prospech obvineného § 142 odst. 2 TŘ. Sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe bude najčastejšie podávať sám obvinený, ale využije k tomu svojho obhajcu, ktorý podáva sťažnosť v jeho mene.¹⁰² Toto ustanovenia bolo upravené nálezom Ústavného súdu Pl. ÚS 6/10 z dňa 20. 4. 2010. V ňom Ústavný súd rozhodol o neústavnosti § 74 odst. 2 TŘ z dôvodu, že predchádzajúca právna úprava umožňovala po tom ako bol nad obžalovaným vyhlásení oslobodzujúci rozsudok a zároveň bolo rozhodnuté o jeho prepustení z väzby na slobodu, bol naďalej obžalovaný držaný vo väzbe a to len na základe sťažnosti štátneho zástupcu proti rozhodnutiu súdu o prepustení obžalovaného z väzby a to až pokiaľ nerozhodol o sťažnosti súd vyššieho stupňa. Takáto koncepcia bola potom v rozpore s článkom 5 odst. 1 písm. c) a odst. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.¹⁰³ Ústavný súd vo svojom náleze konštatuje, že oslobodzujúci rozsudok súd vydáva za stavu, keď nebola preukázaná vina obvineného na podklade predložených dôkazov a to buď preto, že skutok, pre ktorý bolo zahájené trestné stíhanie sa nestal, alebo tento skutok nie je trestným činom, alebo daný skutok nebol spáchaný obvineným atď.. Po vydaní oslobodzujúceho rozsudku je súd povinný skúmať, či aj naďalej trvajú dôvody väzby alebo či sa nezmenili. Pretože obžalovaný bol oslobodzujúcim rozsudkom súdu zbavený viny jasne nám vyplýva, že väzobné dôvody už nemôžu byť dané a ponechanie obžalovaného vo väzbe nie je opodstatnené. Práve z tohto dôvodu súd po vydaní oslobodzujúceho rozhodnutia následne vydá tiež uznesenie o prepustení z väzby na slobodu.¹⁰⁴

---

¹⁰¹ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEŽULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 445, 468.

¹⁰² JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 648.

¹⁰³ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

¹⁰⁴ nález Ústavného súdu ze dne 20. apríla 2010, sp. zn. Pl. ÚS 6/10

Podľa § 74 odst. 3 TR ak súd vyhovie sťažnosti o zrušenie rozhodnutia o vzatí do väzby alebo o ďalšom trvaní väzby (§ 149 odst. 1 písm. b)), môže vec vrátiť k novému pojednávaniu a rozhodnutiu len na základe závažných chýb rozhodnutia. Z daného ustanovenia nám vyplýva, že v súlade s platnou judikatúrou je súd povinný po zrušení uznesenia, ktoré bolo napadnuté sťažnosťou, rozhodnúť sám opätovne o väzbe obvineného. Vrátiť vec po zrušení napadnutého uznesenia orgánu prvého stupňa rozhodujúceho o väzbe, môže len v prípadoch zásadných chýb. Potom ako súd napadnuté uznesenie zruší a vráti vec orgánu prvého stupňa rozhodujúceho o väzbe, musí spolu s týmto rozhodnutím vydať príkaz k prepusteniu obvineného z väzby na slobodu, pretože je tu absencia rozhodnutia o vzatí obvineného do väzby a ďalšie trvanie väzby nemá opodstatnenie.¹⁰⁵

4. 2. 3 Žiadosť o prepustenie z väzby

Trestný poriadok v § 71a umožňuje obvinenému kedykoľvek po právnej moci rozhodnutia o vzatí do väzby žiadať o prepustenie z nej. Za žiadosť o prepustenie z väzby sa považuje nielen výslovne uvedená žiadosť o prepustenie, ale aj návrh obvineného na uloženie niektorého opatrenia nahrádzajúceho väzbu podľa § 73 a 73a TR. Rozhodnúť o žiadosti o prepustenie z väzby je treba v čo najkratšej možnej dobe. V prípade ak žiadosť obvineného bola zamietnutá môže ju podať opätovne. Ak neuvedie nové dôvody, žiadosť je možné podať až po 30 dňoch od právnej moci posledného rozhodnutia, ktorým bola zamietnutá žiadosť o prepustenie z väzby, alebo ktorým bolo rozhodnuté o ďalšom trvaní väzby alebo o zmene dôvodov väzby.¹⁰⁶

Novela trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb. predĺžila lehotu pre opätovné podanie žiadosti z 14 na 30 dní. Dôvodom pre takýto krok bolo zníženie administratívnej náročnosti pre orgány činné v trestnom konaní, keď dochádzalo k preskúmaniu sťažností s rovnakým odôvodneným, ktoré boli rovnaké so žiadosťou predchádzajúcou. Ako bolo spomenuté vyššie, časové obmedzenie žiadosti sa neuplatní na prípady, keď bola podaná žiadosť obvineným na podklade iného odôvodnenia. V takom prípade je možné žiadosť podať ihneď aj po zamietnutí predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby. Predĺženie lehoty má tak isto priniesť aj spresnenie v tom, že obvinený má právo podať žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu po právnej moci rozhodnutia o vzatí do väzby. Takáto úprava predtým nebola a preto často v praxi dochádzalo k tomu, že obvinený zároveň so žiadosťou o prepustenie z väzby

¹⁰⁵ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

¹⁰⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 635.

podal aj sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby, čím sa vlastne vytvorilo dvojité rozhodovanie o tej istej veci. Predĺženie lehoty pre podanie žiadosti nemá pri zachovaní prieskumu z úradnej povinnosti v prípade, že žiadosť nie je podaná, negatívny vplyv na práva obvineného vyplývajúcich z LZPS a z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.¹⁰⁷

Ďalšou zmenou po novele trestného poriadku zákon č. 459/2011 Sb. bolo vypustenie päť dennej lehoty, ktorá stanovila dobu pre rozhodnutie o žiadosti obvineného na prepustenie z väzby a namiesto nej bolo použité slovné spojenie „bez zbytočného odkladu“. Cieľom bolo zabezpečiť lepšie posúdenie veci pri stave, keď nebolo možné v stanovenej lehote opatriť k rozhodnutiu prítomnosť svedkov alebo iné dôkazy. Táto úprava neznamena ľubovoľné predĺženie lehoty k vydaniu rozhodnutia, pokiaľ tu nebudú okolnosti, ktoré je potrebné zaistiť k žiadosti, tak sa bude musieť rozhodovať bez zbytočného odkladu. Odstránenie päť dennej lehoty neporušuje práva obvineného, pretože išlo o lehotu poriadkovú a jej zmeškanie nemalo za následok prepustenie obvineného na slobodu.¹⁰⁸

O žiadosti obvineného o prepustení z väzby rozhoduje súd a v prípravnom konaní štátny zástupca. Ak nastane situácia, že štátny zástupca odmietne vyhovieť žiadosti o prepustení z väzby, je povinný najneskôr do piatich pracovných dní od doručenia ju predložiť k rozhodnutiu súdu a obvineného o takomto postupe upovedomí. Ak štátny zástupca súhlasil s prepustením obvineného z väzby, môže v konaní pred súdom o prepustení z väzby rozhodovať predseda senátu § 73b odst. 2 TŘ.¹⁰⁹ Ako bolo už spomenuté v texte, štátny zástupca nenapĺňa inštitucionálne znaky orgánu preskúmavajúceho oprávnenosť rozhodnutia o zbavení slobody a to znaky nezávislosti a nestrannosti ako v prípade súdu a preto môže žiadosti o prepustenie z väzby len vyhovieť. Ak štátny zástupca nevyhovie žiadosti, tak ju predloží spolu s príslušným návrhom a odôvodneným stanoviskom a s vyšetrovacím spisom alebo jeho rovnopisom, ak nie je možné za daných okolností spis predložiť súdu a o všetkom vyrozumie aj obvineného.¹¹⁰

Pri bližšom skúmaní si môžeme všimnúť, že § 71a TŘ hovorí len o žiadosti obvineného o prepustení z väzby. Z toho nám vyplýva, že žiadosť iných osôb dokonca aj osôb uvedených v § 247 odst. 2 TŘ je len podnetom pre orgány činné v trestnom konaní, aby

---

¹⁰⁷ VICHEREK, Roman. *Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část.* [online]. epravo.cz, 10. februára 2012 [cit. 20. júna 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>>.

¹⁰⁸ Tamtiež

¹⁰⁹ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

¹¹⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 550.

preskúmavali, či dôvody väzby naďalej trvajú z úradnej povinnosti. Žiadosť o prepustenie z väzby podané naraz obvineným aj jeho obhajcom je treba považovať za jeden jediný návrh smerujúci k prepusteniu obvineného z väzby na slobodu.^{111 112}

Čo sa týka problematiky práva byť vypočutý, ako bolo už vyššie spomenuté, to bolo vyriešené zavedením nového inštitútu a to väzobným zasadáním, ktoré obligatórne stanovuje prípady, kedy musí byť obvinený vypočutý. Uplatnenie práva obvineného byť vypočutý sa tak uplatňuje v rámci väzobného zasadania, keď súd rozhoduje o vzatí obvineného do väzby mimo hlavné pojednávanie alebo verejné zasadanie, alebo ak rozhoduje sudca o vzatí obvineného do väzby v prípravnom konaní. Za týchto okolností musí vždy dôjsť k výsluchu obvineného a nie je prípustná žiadna výnimka. V ostatných prípadoch sa rozhodovanie o väzbe koná vo väzobnom zasadaní len výslovne na žiadosť. Z toho nám vyplýva, že obvinený môže požiadať o konanie väzobného zasadania v žiadosti o prepustení z väzby na slobodu.¹¹³

4.3 Trvanie väzby

Článok 8 odst. 5 LZPS nám stanovuje, že vziať osobu do väzby je možné len na základe dôvodu a na určitú dobu stanovenú zákonom. Podobne sa vyjadruje aj článok 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v ktorom nájdeme ustanovenie o tom, že každý kto bol zatknutý alebo inak zbavený slobody v súlade s daným článkom, má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Každý má právo na to, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom podľa článku 6 odst. 1 Dohovoru. Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach zakotvuje v článku 9 odst. 3, že každý kto je zatknutý alebo zadržaný na základe obvinenia z trestného činu, musí byť v čo najkratšej dobe predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu, ktorú zákon zmocnil k tomu rozhodovať o trestných veciach a ďalej má právo na trestné konanie v primeranej lehote alebo na prepustenie na slobodu. Všetky tieto medzinárodné zmluvy majú na podklade článku 10 Ústavy prednosť pred zákonom a v prípade rozporu s vnútroštátnou úpravou majú prednosť.¹¹⁴

---

¹¹¹ uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 3. februára 1989, sp. zn. 11 To 8/89

¹¹² JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 635.

¹¹³ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

¹¹⁴ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 486.

Premietnutie vyššie zmienených medzinárodných zmlúv do vnútroštátnej právnej úpravy, dalo priestor pre vznik jednej zo základných zásad trestného konania a to zásade rýchlosti trestného konania, ktorá vyjadruje myšlienku, aby konanie prebiehalo čo najrýchlejšie a bez zbytočných priet'ahov. Ide o zásadu, ktorá sa uplatňuje vo všetkých štádiách trestného konania. Obzvlášť sa táto zásada uplatní v prípade väzobných vecí, kde rýchlosť trestného konania je zabezpečená stanovením zákonných lehôt pre ponechanie osôb vo väzbe, prejednaním väzobných vecí atď..¹¹⁵ Prejednanie trestných vecí v čo najkratšej dobe nadväzuje na článok 38 LZPS a na článok 6 odst. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných hodnôt. Rýchlosť prejednaní vecí nesmie byť na škodu objasnenia vecí a šetreniu občianskych práv zaručených LZPS a medzinárodnými zmluvami, ktoré sa ČR zaviazala dodržiavať.¹¹⁶

Inštitút väzby je nevyhnutný prostriedok pre dosiahnutie účelu trestného konania, lebo zabraňuje úteku obvineného, strate a ovplyvňovaniu dôkazov, pokračovaniu v trestnej činnosti alebo jej opakovaniu atď.. Negatívnou stránkou je zbavenie osobnej slobody osoby, u ktorej platí prezumpcia neviny. To má významný dopad na jej osobný život a spôsobuje to závažné psychologické a sociálne dôsledky, ktoré môžu v konečnom dôsledku pôsobiť nátlakovo na obvineného, aby sa k trestnému činu priznal.¹¹⁷ Preto som aj ja toho názoru, že väzba by mala byť len krajným opatrením, pretože sa nejedná o trest, ale má slúžiť k zabezpečeniu účelu trestného konania a ak sa vyskytne nutnosť jej použitia, mala by trvať len po dobu absolútne nevyhnutnú.

Trvanie väzby nájdeme upravenú v § 71 až 72b TR. Pričom ustanovenie § 71 odst. 1 TR bolo vložené až novelou trestného poriadku zákonom č. 292/1993 Sb., ktorá po prvýkrát prísne požadovala, aby väzobné veci boli prejednávané čo najrýchlejšie a prednostne. Na druhej strane sa touto novelou predĺžila doba strávená vo väzbe z dvoch na šesť mesiacov, čo bolo zdôvodnené tým, že lehoty boli v prípravnom konaní a pred súdom v zložitých veciach veľmi krátke na to, aby bolo možné rozhodnúť a bolo nutné ju neustále predlžovať.¹¹⁸ Ďalšia významná novela trestného poriadku zákon č. 265/2001 Sb. nahradila predchádzajúci spôsob rozhodovania o predĺžení väzby rozhodovaním pravidelným a podstatným spôsobom

---

¹¹⁵ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975, s. 187.

¹¹⁶ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 487.

¹¹⁷ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac. 2002, s. 228.

¹¹⁸ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 488.

obmedzila najvyššie možné doby trvania väzby. Najvyššia doba trvania väzby bola obmedzená vzhľadom na typovú závažnosť činu, pre ktorý bolo zahájené trestné stíhanie voči obvinenému. Cieľom takejto úpravy bolo, že typovo závažnejšie trestné činy sú často náročnejšie na prejednávania a preto je treba dlhší čas na ich objasnenie a z toho nám plynie potreba, aby obvinený pri menej závažných trestných činoch nestrávil vo väzbe neprimeranú dobu, ktorá by mohla prevýšiť hroziaci trest odňatia slobody. Tak isto novela rozdelila trvanie väzby na tri tretiny, na jednu tretinu doby v prípravnom konaní a na dve tretiny doby v konaní pred súdom, z dôvodu presunu hlavnej časti dokazovania na hlavne pojednávanie. Po uplynutí ktorých je povinné obvineného okamžite prepustiť na slobodu.¹¹⁹

Na konci tejto časti o trvaní väzby treba podotknúť, že lehoty pre trvanie väzby majú povahu lehôt prekluzívnych. Z čoho plynie, že ich uplynutie má za následok okamžité prepustenie obvineného na slobodu, ináč by išlo o porušenie článku 8 odst. 5 LZPS.¹²⁰

4. 3. 1 Rozhodovanie a ďalšom trvaní väzby

O trvaní väzby rozhoduje v prípravnom konaní sudca, na návrh štátneho zástupcu a v konaní pred súdom rozhoduje súd (senát alebo samosudca) § 72 TŘ. Táto právna úprava bola zavedená po novele trestného poriadku zákon č. 459/2011 Sb., pred ktorou rozhodoval v prípravnom konaní štátny zástupca. Ide o reakciu na nález Ústavného súdu z dňa 23. marca 2004 sp. zn. I. ÚS 573/2002, v ktorom vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, bolo stanovené, že štátny zástupca nespĺňa inštitucionálne predpoklady subjektu, ktorý má oprávnenie preskúmať rozhodnutia o zbavení osobnej slobody a to konkrétne nestrannosť a nezávislosť. Tieto požiadavky nespĺňa ako z hľadiska osobného štatútu tak z hľadiska svojho procesného postavenia v trestnom konaní. Preto jeho rozhodnutie o ponechaní vo väzbe nie je rozhodnutím podľa požiadaviek stanovených článkom 5 odst. 4 Dohovoru. Štátnemu zástupcovi sa po vyššie uvedenej novele necháva v prípravnom konaní iba rozhodovanie o prepustení obvineného z väzby na slobodu alebo rozhodnutie o zmene dôvodov väzby, pokiaľ niektorý väzobný dôvod pominul, čiže ich môžeme označiť ako rozhodnutia v prospech obvineného.

Súd je povinný každé tri mesiace od právnej moci rozhodnutia alebo od právnej moci iného rozhodnutia o väzbe v prípravnom konaní na návrh štátneho zástupcu rozhodnúť či sa obvinený naďalej bude držať vo väzbe alebo sa z nej prepustí. Štátny zástupca musí návrh na

---

¹¹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád .Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 519.

¹²⁰ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu.* Praha: C. H. Beck, 2004, s. 490.

vydanie rozhodnutia sudcu o ďalšom trvaní väzby doručiť súdu pätnásť dní predtým ako uplynie stanovená trojmesačná lehota. Pri nedodržaní jednej alebo druhej lehoty sa obvinený okamžite prepúšťa z väzby na slobodu, čiže je vydaný príkaz k prepusteniu obvineného z väzby, ktorý bude bez zbytočného odkladu doručený väzobnej väznici, ktorá zodpovedá za výkon takéhoto rozhodnutia § 72 odst. 1 a 2 TR.¹²¹

Rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby v sebe zahŕňa tri situácie a to rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby na návrh štátneho zástupcu, rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby a rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby pri opravnom prostriedku.¹²² Pričom pod pojmom rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby chápeme uznesenie o ponechaní obvineného vo väzbe a uznesenie, že sa obvinený z väzby prepúšťa.¹²³ Najväčšiu zmenou po novele trestného poriadku zákona č. 459/2011 Sb. prešlo rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby na návrh štátneho zástupcu v zákonom stanovených lehotách. Po tejto zmene sa už neočakáva, že orgány rozhodujúce o väzbe budú rozhodovať o ďalšom trvaní väzby z úradnej povinnosti každé tri mesiace bez ohľadu na žiadosť o prepustenie z väzby podané obvineným. Rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby na návrh štátneho zástupcu a žiadosť o prepustenie z väzby sú rozhodnutia o ďalšom trvaní väzby zo zákona. Úprava odstránila duplicitu rozhodovania v prípadoch, keď súčasne prebiehalo konanie o predĺžení väzby v zákonnej lehote na návrh štátneho zástupcu a konanie o žiadosti obvineného o prepustení z väzby na slobodu napriek tomu, že v oboch prípadoch sa dalo predpokladať posudzovanie rovnakých otázok a navrhovanie rovnakých dôkazov. Z úradnej povinnosti sa tak bude o ďalšom trvaní väzby rozhodovať len v prípadoch, keď v lehote troch mesiacov od posledného rozhodnutia o väzbe, bez ohľadu či pôjde o žiadosť obvineného alebo z úradnej povinnosti, nebolo o väzbe rozhodnuté.¹²⁴

Ak väzba v prípravnom konaní neskončí, rozhoduje sa o ďalšom trvaní väzby v konaní pred súdom. Podľa § 72 odst. 3 TR je súd povinný do 30 dní odo dňa, kedy bola na súde podaná obžaloba proti obvinenému, ktorý je vo väzbe alebo bol na súde podaný návrh na schválenie dohody o vine a treste s obvineným, ktorý sa nachádza vo väzbe, alebo keď mu bol doručený spis na základe rozhodnutia o postúpení alebo prikázaní veci obvineného, ktorý je

¹²¹ HRUŠKA, Zdeněk, VOLEVECKÝ, Petr. Několik poznámek k aktuálním změnám trestního řádu. *Trestní právo*, 2012, č. 7 – 8, s. 12.

¹²² VICHEREK, Roman. *Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část*. [online]. epravo.cz, 10. februára 2012 [cit. 20. júna 2013]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>>.

¹²³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád .Komentář. Díl I*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 524.

¹²⁴ VICHEREK, Roman. *Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část*. [online]. epravo.cz, 10. februára 2012 [cit. 20. júna 2013]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>>.

vo väzbe, rozhodnúť či sa obvinený aj naďalej ponecháva vo väzbe, alebo sa má z nej prepustiť na slobodu. Ak súd do 30 dní nerozhodne, tak sa obligatórne obvinený prepúšťa na slobodu. Ak súd rozhodne o ponechaní obvineného vo väzbe, alebo rozhodne o jeho vzatí do väzby po podaní obžaloby alebo po návrhu na schválenie dohody o vine a treste, je potom povinný postupovať primerane ako v prípravnom konaní.

Ak nastane situácia, že trojmesačná lehota pre rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby skončí v priebehu konania o opravnom prostriedku pred nadriadeným súdom, príslušný rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby je tento nadriadený súd. Pri predložení spisu ho súd, proti ktorého rozhodnutiu bol opravný prostriedok podaný vyrozumie o konci danej lehoty.¹²⁵

4. 3. 2 Najvyššia prípustná doba trvania väzby

Najvyššiu prípustnú dobu trvania väzby nájdeme stanovenú v § 72a odst. 1 TŘ, ktorá nám stanovuje, že väzba môže trvať v prípravnom konaní a v konaní pred súdom len nevyhnutne dlhú dobu. Celková doba, ktorú môže obvinený stráviť vo väzbe nesmie podľa zákona presiahnuť:

- a) jeden rok, ak je trestné stíhanie vedené pre prečin¹²⁶
- b) dva roky, ak je trestné stíhanie vedené pre zločin¹²⁷
- c) tri roky, ak je trestné stíhanie vedené pre zvlášť závažný zločin¹²⁸
- d) štyri roky, ak je trestné stíhanie vedené pre zvlášť závažný zločin, za ktorý je možné uložiť výnimočný trest¹²⁹

Celková doba trvania väzby v rámci trestného konania je rozdelená na tri tretiny, kde jedna tretina pripadne na prípravné konanie a dve tretiny najvyššej prípustnej doby trvania väzby na konanie pred súdom z dôvodu, že ťažisko trestného konania je pred súdom. Ak nastane situácia, že trestné konanie v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom nebolo zhora uvedenej dobe skončené, musí byť obvinený prepustený z väzby na slobodu najneskôr v posledný deň tejto doby.^{130 131}

¹²⁵ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

¹²⁶ Za prečin považujeme všetky nedbalostné trestné činy a tie úmyselné trestné činy, za ktoré trestný zákon stanoví trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby do piatich rokov § 14 odst. 2 TZ.

¹²⁷ Za zločin považujeme všetky trestné činy, ktoré nie sú prečinnmi podľa trestného zákona § 14 odst. 3 TZ.

¹²⁸ Za zvlášť závažný zločin považujeme úmyselné trestné činy, na ktoré trestný zákon stanoví trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov § 14 odst. 3 TZ.

¹²⁹ Za výnimočný trest považujeme trest odňatia slobody nad dvadsať rokov až do tridsať rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie. Výnimočný trest ukladáme len za zvlášť závažný zločin podľa § 54 odst. 1 TZ.

¹³⁰ uznesenie Krajského súdu v Českých Budejoviciach z dňa 12. apríla 2002, sp. zn. 4 To 263/2002

¹³¹ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

Za situácie, keď väzba obvineného bola opakovanne prerušovaná, je nutné doby strávené vo väzbe v prípade rovnakej veci sčítat', avšak treba rátať zvlášť dĺžku väzby v prípravnom konaní a v konaní pred súdom. Pri trestnom stíhaní obvineného pre dva alebo viac trestných činov (platí pre súbeh jednočinný aj viacčinný) je pre určenie najvyššej prípustnej doby vo väzbe rozhodujúci trestný čin, ktorý je z nich najprísnejší. V prípade ak by vec bola vylúčená zo spoločného konania podľa § 23 odst. 1 TŘ a bola by právomocne skončená alebo skončená v prípravnom konaní (podaním obžaloby), vychádzalo by sa z najvyššej prípustnej doby väzby pre ostatné trestné činy v rámci daného štádia konania. Ak by na druhej strane došlo k spojeniu vecí podľa § 20 odst. 1 a 23 odst. 3 TŘ a z toho v jednej veci by bola stanovená vyššia maximálna dĺžka väzby, vychádzalo by sa z tejto najvyššej prípustnej doby trvania väzby. Spojením vecí ale nie je možné držať obvineného vo väzbe, ak pred spojením už došlo k prekročeniu najvyššej prípustnej doby väzby.¹³²

Súčasná právna úprava stanovuje, že ak vyjde najavo, že skutok pre ktorý bolo zahájené trestné stíhanie je trestným činom iným a dĺžka vykonanej väzby už prekročila dobu stanovenú pre prípravné konanie alebo konanie pred súdom, obvinený musí byť okamžite prepustený z väzby na slobodu. Úprava pred novelou trestného poriadku zákona č. 459/2011 Sb. stanovila pri zmene právnej kvalifikácie skutku prepustenie obvineného z väzby na slobodu po 15 dňoch odo dňa, keď k takej zmene došlo. Takéto ustanovenie bolo porušením článku 5 odst. 1 písm. c) Dohovoru, pretože obvinený musel potom ako súd rozhodol o jeho prepustení z väzby na slobodu stráviť ďalších dvanásť hodín z dôvodu vykonania príslušných administratívnych úkonov ešte vo väzbe. Išlo o dobu, ktorá je aj podľa judikatúry ESĽP (napr. rozsudok vo veci Labita proti Taliansku z dňa 6. apríla 2000) neprimerane dlhá, pretože už nebol daný žiaden dôvod na to, aby obvinený bol naďalej ponechaný vo väzbe.¹³³

Zvláštnu úpravu môžeme nájsť v prípade kolúznej väzby (§ 67 písm. b) TŘ), ktorá môže trvať najviac tri mesiace. Ak obvinený nebol vzatý do väzby aj z iného dôvodu ako je uvedené v § 67 písm. b), musí byť najneskôr v posledný deň lehoty prepustený na slobodu. Ak sa zistí, že obvinený už stihol pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených, prípadne ináč zmaril objasňovanie skutočností významných pre trestné konanie, rozhodne sa o ponechaní obvineného vo väzbe aj nad zákonom stanovenú lehotu¹³⁴. O dlhšom ponechaní vo väzbe rozhodne v prípravnom konaní sudca na návrh štátneho zástupcu a po podaní obžaloby alebo

---

¹³² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 534.

¹³³ dôvodová správa k novele trestného poriadku z. č. 459/2011 Sb.

¹³⁴ uznesenie Krajského súdu v Hradci Královej z dňa 14. apríla 2003, sp. zn. 11To 191/2003

návrhu na schválenie dohody o vine a treste súd § 72a odst. 3 TŘ.¹³⁵ Ak je u obvineného aj iný dôvod väzby ako podľa § 67 písm. b) TŘ, čiže dôvody väzby podľa § 67 písm. a) alebo c) TŘ alebo sú prítomné oba naraz, nemá uplynutie trojmesačnej lehoty za následok prepustenie obvineného z väzby. Odpadnutie dôvodu kolúznej väzby, bude mať pre obvineného pozitívny vplyv, pretože bude možné väzbu nahradiť jedným z opatrení nahrádzajúcich väzbu stanovených v § 73 a 73a TŘ. Toto sa neuplatní pri peňažnej záruke u obvineného, voči ktorému sa vedie trestné stíhanie za spáchanie niektorého závažného trestného činu stanoveného v § 73a odst. 1 TŘ.¹³⁶

Väzba sa počíta vždy odo dňa, keď došlo k obmedzeniu osobnej slobody obvineného. Za obmedzenie osobnej slobody považujeme deň, keď došlo k zadržaniu osoby alebo k jej zatknutiu alebo vydaniu rozhodnutia o vzatí obvineného do väzby. Za deň zatknutia obvineného považujeme deň, ktorý je stanovený v protokole o zatknutí spísaného policajným orgánom. Za deň zadržania obvineného považujeme deň, ktorý máme uvedený v protokole spísaného policajným orgánom. Pri rozhodnutí o väzbe, ktoré bolo uskutočnené predtým ako bola obmedzená osobná sloboda obvineného sa lehota väzby počíta na základe údajov, ktoré sú stanovené v rozhodnutí o väzbe.¹³⁷ Pri vrátení veci štátnemu zástupcovi k došetreniu pokračuje plynutie lehoty, ktorá pripadá na prípravné konanie odo dňa, kedy bol štátnemu zástupcovi doručený spis § 72a odst. 4 TŘ. Pred nálezom Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 337/97 z dňa 13. novembra 1997, platilo že pri vrátení veci štátnemu zástupcovi k došetreniu, plynú väzobné lehoty odznovu, pretože aj nanovo prebieha prípravné konanie a preto nie je potrebné rozhodovať o predĺžení väzby pokiaľ neuplynie nová lehota, ktorá bola 6 mesiacov (teraz sú to 3 mesiace).¹³⁸

Čo sa týka doby trvania väzby, o ktorej bolo rozhodnuté v konaní o dovolaní, o sťažnosti pre porušenie zákona, o návrhu na povolenie obnovy konania, po zrušení výroku nálezom Ústavného súdu v konaní o výkone trestu vyhostením a tak isto aj v konaní podľa hlavy dvadsiatej piatej sa takáto lehota posudzuje samostatne a nezávisle na väzbe v pôvodnom konaní § 72a odst. 5 TŘ. To znamená, že všetky lehoty, ktoré nájdeme stanovené v § 72a TŘ plynú od začiatku vrátane aj najvyššej prípustnej doby trvania väzby.¹³⁹

Ak bol obvinený podľa § 72b TŘ vyhlásením rozsudkom odsúdený pre zvlášť závažný zločin k nepodmienenému trest odňatia slobody, nezapočítava sa doba väzby od vyhlásenia

¹³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 524.

¹³⁶ VANTUCH, Pavel. Trvání vazby. *Právní rádce*, 2003, roč. 11, č. 7, s. 57.

¹³⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 536.

¹³⁸ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 517.

¹³⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 537.

takéhoto rozsudku do nariadenia výkonu trestu stanoveného v rozsudku alebo do zrušenia takéhoto rozsudku do celkovej doby trvania väzby podľa 72a odst. 1 TR. Z toho nám vyplýva, že obvinený nebude prepustený z väzby na slobodu pred nastúpením k výkonu trestu odňatia slobody ani v prípade, ak v tomto období uplynula najvyššia prípustná doba trvania väzby.¹⁴⁰

4.4 Opatrenia nahrádzajúce väzbu

Ako som už písal v predchádzajúcich častiach tejto diplomovej práce, väzba je opatrením fakultatívnym, čo znamená, že je možné ju nahradiť aj opatrením miernejším, ktoré bude v menšej miere zasahovať do osobnej slobody človeka. Tak isto ako väzba aj opatrenia ju nahrádzajúce majú za úlohu zaistiť prítomnosť obvineného pred súdom a zabrániť mu v prípadnom ohrozovaní riadneho priebehu trestného konania. Na opatrenia nahrádzajúce väzbu sú stanovené požiadavky, aby čo najmenej zasahovali do osobnej slobody osoby podozrivej alebo obvinenej, ktoré musia byť považované za nevinné, pokiaľ ich vina nie je pred súdom dokázaná.

Všeobecne existuje tendencia, aby sa uprednostňovali opatrenia nahrádzajúce väzbu pred väzbou samotnou. Výzvy k častejšiemu užívaniu opatrení nahrádzajúcich väzbu môžeme nájsť aj v mnohých medzinárodných dokumentoch, ktorými je ČR viazaná. Zmienku nájdeme aj v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach v článku 9 odst. 3, ktorý stanovuje, že neexistuje žiadne všeobecné pravidlo o tom, aby osoby čakajúce na trestné konanie boli držané vo väzbe. Na druhej strane prepustenie môže byť podmienené nejakou garanciou, že sa obvinený dostaví ku ktorémukoľvek štádiu trestného konania a k vyneseniu rozsudku. Dohovor v článku 5 odst. 3 veta druhá hovorí, že prepustenie z väzby na slobodu môže byť zabezpečené nejakou zárukou, vďaka ktorej bude zabezpečené dostavenie sa obvineného k trestnému konaniu. Prihliadnuc na názor ESLP, ktorý hovorí, že štát má povinnosť využiť opatrenie nahrádzajúce väzbu ak dôvodom pre jej uloženie je len obava z úteku obvineného a jeho prítomnosť je možné zabezpečiť miernejším opatrením. Na druhej strane to však neznamená, že obvinený musí byť prepustený z väzby na slobodu vždy, ak je prítomná obava z úteku a obvinený záruku ponúkne, pretože nebezpečenstvo úteku môže byť tak vysoké, že žiadna záruka v danom prípade nie je schopná garantovať splnenie svojho účelu. Ustanovenie treba chápať tak, že nemusí ísť len o nahrádzajúce opatrenie vo forme záruky peňažnej, ale aj o povinnosť mať stále bydlisko a oznámiť jeho prípadnú zmenu, odovzdať pas alebo vodičský preukaz, hlásiť sa na súde, na polícii alebo u iného určeného

---

¹⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. Díl I.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 547.

orgánu v presne stanovených intervaloch atď.. Nič nie je prekážkou tomu, aby vnútroštátna úprava upravovala aj iné záruky v prípade iných dôvodov väzby. Prekážkou nie je ani to, že článok 5 odst. 3 Dohovoru sa zmieňuje len o nahradení väzby ak existuje obava z úteku.¹⁴¹

Trestný poriadok nám vo svojich ustanoveniach § 73 a 73a poskytuje niekoľko druhov opatrení nahrádzajúcich väzbu a to:

- a) záruka záujmového združenia občanov alebo inej dôveryhodnej osoby schopnej priaznivo ovplyvniť chovanie obvineného
- b) písomný sľub obvineného
- c) dohľad probačného úradníka
- d) peňažná záruka (kaucia) ¹⁴²

Zákon o súdnictve vo veciach mládeže obsahuje okrem vyššie upravených opatrení nahrádzajúcich väzbu aj ďalšie opatrenie a to umiestnenie mladistvého v starostlivosti dôveryhodnej osoby podľa § 50 ZSVM. Rozdiel oproti záruke uvedenej v § 73 odst. 1 písm.

a) TŘ je v tom, že ide o sústavnú starostlivosť o mladistvého a nielen o raz sa opakujúcu záležitosť bez aktívneho zapojenia mladistvého do takéhoto opatrenia. Starostlivosťou dôveryhodnej osoby je možné nahradiť aj kolúznú väzbu¹⁴³.

Opatrenia nahrádzajúce väzbu môžu byť použité buď každá zvlášť, alebo ich navzájom kombinovať a môžu nahradiť väzbu útekovú a preventívnu. Jednotlivé opatrenia sú úzko späté s existenciou dôvodov väzby v jednotlivých štádiách trestného konania a jej prípustnosti z hľadiska zákonných väzobných lehôt. Súd a v prípravnom konaní sudca rozhodujúci o návrhu štátneho zástupcu musí sám z úradnej povinnosti vždy zisťovať, či nie je možné nahradiť väzbu iným opatrením aj bez takého návrhu urobeným obhajobou. Avšak peňažnú záruku nie je možné prijať podľa § 73a odst. 1 TŘ, ak je prítomný preventívny dôvod väzby a zároveň je voči obvinenému vedené trestné stíhanie pre niektorý trestný čin v danom ustanovení.

Pri navrhnutí záruky, sľubu, dohľadu probačného úradníka alebo peňažnej záruky obvineným sudca v prípravnom konaní prihliadne pri rozhodovaní o opatrení nahrádzajúcom väzbu na činnosť, pre ktorú je obvinený stíhaný, na osobu obvineného i konkrétny obsah opatrení, ktorými by mala byť väzba nahradená a tak isto na dosiahnutie účelu väzby jedným z týchto opatrení a potom následne o takomto opatrení rozhodne.

---

¹⁴¹ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 13 – 14.

¹⁴² zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

¹⁴³ ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 467.

Štátny zástupca môže tak isto podať návrh na vzatie do väzby, ktorého súčasťou bude návrh na opatrenie nahrádzajúce väzbu alebo tieto návrhy môže podať oddelene, ale súčasne. Na druhej strane sa oprávnenie štátneho zástupcu nevzťahuje na rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode na základe prijatia opatrenia nahrádzajúceho väzbu, pretože takéto rozhodnutie predpokladá zistenie dôvodov väzby u obvineného, čo patrí do právomoci súdu. Ak nevyhovie žiadosti obvineného o prepustení z väzby na základe prijatia niektorého z opatrení, môže rozhodnúť iba súd. Ak dôjde k prijatiu opatrenia nahrádzajúceho väzbu na základe návrhu obhajoby alebo návrhu štátneho zástupcu prípadne z úradnej povinnosti, rozhodne sudca o ponechaní obvineného na slobode. V opačnom prípade rozhodne sudca o vzatí obvineného do väzby. Ako už bolo spomenuté vyššie štátny zástupca nie je oprávnený rozhodovať o vzatí do väzby. V konaní pred súdom rozhoduje o opatrení nahrádzajúceho väzbu výlučne súd.¹⁴⁴

Za veľmi dôležitú podmienku účinnosti opatrení nahrádzajúcich väzbu je ich realizovateľnosť a to realizovateľnosť zo strany štátu a aj zo strany obvineného. Orgány rozhodujúce o väzbe musia mať k svojej dispozícii dostatočné množstvo opatrení nahrádzajúcich väzbu, ktoré sú upravené zákonom. Niektoré opatrenia sa po zakotvení v zákone dajú okamžite prakticky realizovať ako sľub obvineného, iné potrebujú k praktickej realizácii aj určitú infraštruktúru ako vytvorenie orgánov dohľadu nad obvineným, technológia na elektronické sledovanie, u kaucie systém prijímania a úschovy peňažných prostriedkov atď.. Orgány rozhodujúce o väzbe tak isto musia prihliadnuť na okolnosti prípadu, na osobu a pomery obvineného či je schopný plniť podmienky, ktoré sú mu v rámci opatrenia nahrádzajúcich väzbu uložené. Ak nie je schopný tieto podmienky naplniť, nemôže ani dôjsť k nahradeniu väzby prípadne k nahradeniu dôjde, ale je tu riziko, že skôr či neskôr sa obvinený do väzby dostane. Nezanedbateľný nie je ani zásah zo strany zainteresovaných osôb ako sú probační úradníci, pracovníci úradu sociálne právnej ochrany detí, policajné orgány alebo obhajcovia, ktorí môžu svojim pričineným prispieť k účinnému využitiu alternatív nahrádzajúcich väzbu.¹⁴⁵

Pri uložení hociktorého opatrenia nahrádzajúceho väzbu môže orgán rozhodujúci o väzbe uložiť obvinenému súčasne aj obmedzenie a to zákaz vycestovania do zahraničia

---

¹⁴⁴ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obvineného*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 317.

¹⁴⁵ ZEMAN, Petr a kol. Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení: poznatky z výzkumu. *Trestněprávní revue*, 2011, č. 5, s. 145.

podľa § 73 odst. 4 až 6, 73a odst. 3 TŘ. Treba ešte podotknúť, že opatrenia nahrádzajúce väzbu sú rozhodnutiami o väzbe a preto je proti nim prípustná sťažnosť § 74 odst. 1 TŘ¹⁴⁶.

V skratke spomeniem aj platnú, ale doteraz neúčinnú novelu trestného poriadku 45/2013 Sb., ktorá zavádza nový druh opatrenia nahrádzajúceho väzbu a to predbežné opatrenie. Predbežné opatrenie bude upravené v časti prvej v hlave štvrtej v novom diely ôsmom § 88b až 88o TŘ. Cieľom nového inštitútu bude ochrana poškodeného, osôb mu blízkych, zabránenie obvinenému v páchaní trestnej činnosti a zaistenie riadneho priebehu trestného konania. Dôvodom pre prijatie bola nedostatočná ochrana ostatnými opatreniami nahrádzajúcimi väzbu v prípadoch niektorých trestných činov ako domáce násilie alebo nebezpečné prenasledovanie. Predbežné opatrenia budú mať podobnú funkciu ako predbežné opatrenia stanovené v občianskom súdnom poriadku, čiže budú dočasne upravovať pomery obvineného s obeťou alebo iným poškodeným.

Predbežné opatrenie sa bude ukladať vo forme uznesenia v prípade, ak bude dostatočne odôvodnené podozrenie zo spáchanie úmyselného trestného činu a vyžaduje to potreba ochrany poškodeného alebo spoločnosti z hľadiska nebezpečenstva pokračovania alebo opakovania trestnej činnosti. Zároveň sa prihliadne k povahe a závažnosti spáchaného skutku a osoby obvineného. Uložiť predbežné opatrenie bude môcť len súd, v prípravnom konaní predseda senátu na návrh štátneho zástupcu alebo štátny zástupca, nikdy nie policajný orgán. Štátny zástupca bude rozhodovať o uložení predbežného opatrenia len v prípravnom konaní a len také opatrenia, ktoré nebudú predstavovať výrazný zásah do osobnej slobody človeka.

Predbežné opatrenia budú stanovené taxatívne¹⁴⁷ a nebude možné ich pomocou analógie rozširovať. Bude možné rozhodnúť i o uložení viac druhov predbežných opatrení, o zmene predbežného opatrenia a tak isto o uložení ďalšieho doposiaľ neuloženého predbežného opatrenia. Proti rozhodnutiu bude prípustná sťažnosť bez odkladného účinku a bude o nej rozhodovať súd.

Predbežné opatrenie je možné uložiť len proti osobe, proti ktorej bolo zahájené trestné stíhanie. Pri rozhodnutí o uložení predbežného opatrenia sa treba riadiť zásadou subsidiarity (účelu nie je možné dosiahnuť iným miernejším opatrením) a zásadou proporcionality (povaha a závažnosť činu).

---

¹⁴⁶ stanovisko Najvyššieho súdu z dňa 11. júna 1998, sp. zn. Stn 4/97

¹⁴⁷ Predbežným opatrením bude napr. zákaz styku s poškodeným, osobami jemu blízkymi alebo s inými osobami, najmä svedkovia, zákaz vstúpiť do spoločného obydľia obývaného s poškodeným a jeho bezprostredným okolím a zdržovať sa v takom obydľí, zákaz návštev nevhodného prostredia, zákaz užívať, držať alebo prechovávať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky, zákaz hazardných hier, hranie na hracích prístrojoch a stávkach atď.

Ak obvinený poruší podmienky predbežného opatrenia môže byť uložené iné predbežné opatrenie, ktoré bude účinnejšie, alebo sa rozhodne o jeho vzatí do väzby, alebo bude nariadené jeho zadržanie alebo zatknutie, alebo mu bude uložená poriadková pokuta. Avšak ak obvinený spácha také závažné jednania, ktorým chce zmať výkon predbežného opatrenia môže to byť kvalifikované ako trestný čin marenia úradného rozhodnutia a vykázania.¹⁴⁸

4. 4. 1 Nahradenie väzby zárukou

Jedným druhom opatrenia nahradzujúcim väzbu upravené v § 73 odst. 1 písm. a) TŘ je záruka záujmového združenia občanov¹⁴⁹ alebo dôveryhodnej osoby¹⁵⁰, ktorá je schopná priaznivo ovplyvniť chovanie obvineného. Orgán rozhodujúci o väzbe môže obvineného ponechať na slobode alebo rozhodnúť o prepustení z väzby ak sa zhora uvedené osoby ponúknu prevziať záruku za ďalšie chovanie obvineného, za jeho dostavenie sa pred súd, štátneho zástupcu alebo pred policajný orgán na základe výzvy za to, že obvinený vždy ohlási vzdialenie sa z miesta svojho pobytu. Ponuka záujmového združenia občanov na prevzatie záruky je prejavom zásady spolupráce so záujmovými združeniami stanovené v § 2 odst. 7 TŘ a súčasne ide o spôsob psychického pôsobenia na obvineného, aby sa nesprával spôsobom, ktorý by mohol viesť k jeho vzatiu do väzby¹⁵¹. Záruku je možné poskytnúť len pri útekovvej a preventívnej väzbe. Pokiaľ orgán, ktorý rozhoduje o väzbe dospeje k záveru, že je záruka dostatočná vzhľadom na obvineného a prihliadnúc k povahe veci, pre ktorú bolo začaté trestné stíhanie tak záruku prijme a obvineného ponechá na slobode alebo rozhodne o jeho prepustení z väzby na slobodu.

Súd a v prípravnom konaní sudca na návrh štátneho zástupcu rozhodne o vzatí obvineného do väzby ak zistí, že si neplní povinnosti, ktoré mu boli uložené v súvislosti s nahradením väzby zárukou záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby a dôvody väzby stále trvajú §73 odst. 7 TŘ. V rámci rozhodovania o prevzatí záruky záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby sa orgány rozhodujúce o väzbe musia zaoberať otázkou, v ktorom okamihu sú splnené podmienky pre nahradenie väzby zárukou za ďalšie chovanie obvineného. To znamená, že napr. podmienky pre nahradenie väzby zárukou nebudú naplnené v prípade rodičov mladistvého, u ktorého boli problémy pri jeho výchove,

¹⁴⁸ dôvodová správa k novele trestného poriadku zákon č. 45/2013 Sb.

¹⁴⁹ Záujmové združenie občanov nájdeme definované v § 3 odst. 1 a ich povinnosti v § 6 TŘ.

¹⁵⁰ Za dôveryhodnú osobu považujeme napr. vychovávateľa v internáte pre učňov, vedúci zamestnanec nadriadený obvinenému, rodičia alebo iný príbuzný mladistvého atď..

¹⁵¹ VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby zárukou a písemným slibem. *Právní rádce*, 2003, č. 8, s. 57 - 58.

ktoré následne viedli k spáchaniu trestného činu, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie.¹⁵² Orgány rozhodujúce o väzbe prijímajúce záruku tak isto prihliadajú k schopnosti osoby účinne ovplyvňovať chovanie obvineného, za ktorého ma prevziať záruku. Existencia takejto schopnosti je založená na určitom napr. rodinnom alebo pracovnom vzťahu medzi danými osobami.¹⁵³ ¹⁵⁴ Za takýto vzťah podľa nálezu Ústavného súdu nemôžeme považovať vzťah obvineného a jeho obhajcu vzhľadom na jeho procesné postavenie. U obhajcu existuje nebezpečenstvo stretu záujmov vyplývajúceho z riadneho výkonu obhajoby a advokácie všeobecne ak by mal zároveň plniť podmienky poskytnutia záruky za chovanie obvineného. Na druhej strane to však neplatí podľa názoru Ústavného súdu na advokátov všeobecne, ale len na obhajcu obvineného, pretože tu neexistuje klientsky vzťah založený na postavení a pokynoch obvineného, ktorý by mohol brániť obhajcovi, aby priaznivo ovplyvnil chovanie obvineného.¹⁵⁵

Problémom pri záruke záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby je aj doba, dokedy je potrebné takúto záruku uskutočniť v prípade zadržania obvineného a jeho odovzdanie súdu s návrhom štátneho zástupcu na vzatie do väzby. Sudca má 24 hodín na to, aby vypočul zadržanú osobu a rozhodol o jej prepustení na slobodu alebo o jej vzatí do väzby. Po prekročení tejto lehoty sa obvinený automaticky prepúšťa na slobodu § 77 odst. 2 TR. ¹⁵⁶ Najneskôr v tejto dobe je potrebné uskutočniť poskytnutie záruky za obvineného, neskoršie podanie takéhoto návrhu už nemôže zabrániť vzatiu obvineného do väzby. V takejto krátkej dobe je veľmi ťažké zabezpečiť si záruku záujmového združenia a často sa to ani nepodarí. Ešte ťažšie je zaobstarať záruku záujmového združenia počas pracovného voľna, v dobe sviatkov a mimo pracovnej doby a ak sa aj podarí skontaktovať s osobou ešte to neznamená, že záruku za obvineného aj reálne poskytnú.¹⁵⁷ V praxi je nahradenie väzby zárukou záujmového združenia v podstate nevyužívaný a formálne nedostačujúci prostriedok, ide o prežitok z minulých dôb.¹⁵⁸ Preto si myslím, že tento inštitút by mal byť vyňatý z trestného poriadku a nahradený iným opatrením, ktorý by dokázal efektívnejšie plniť potreby pre riadny priebeh trestného konania. Skontaktovanie sa ohľadom záruky u dôveryhodnej osoby je o niečo jednoduchšie a hlavne rýchlejšie, pretože to ide aj počas mimopracovnej doby. Na

---

¹⁵² uznesenie Krajského súdu v Ústí nad Labem z dňa 1. septembra 1994, sp. zn. 5 To 441/94

¹⁵³ uznesenie Krajského súdu v Českých Budejoviciach z dňa 30. júna 2003, sp. zn. 4 To 558/2003

¹⁵⁴ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 17.

¹⁵⁵ nález Ústavného súdu z dňa 9. februára 2006, sp. zn. I. ÚS 263/05

¹⁵⁶ JELÍNEK, Jirí a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydanie. Praha: Leges, 2011, s. 324.

¹⁵⁷ VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby zárukou a písemným slibem. *Právní rádce*, 2003, č. 8, s. 58.

¹⁵⁸ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 57.

druhej strane je často neochota na prevzatie záruky za obvineného zo strany dôveryhodnej osoby, pretože jej postoj voči nej nie je vždy jednoznačný a stále prevláda u širokej verejnosti morálne odsúdenie obvineného, u ktorého platí prezumpcia nevinoty. Kritika na prevzatie dôveryhodnej osoby plynie aj z toho, že úspech na zabezpečenie si záruky bez obhajcu je minimálny, pretože po tom ako je obvinený zadržaný, len veľmi ťažko bude môcť takéto osoby skontaktovať. Ďalej je vyčítané, že pri záruke dôveryhodnej osoby tieto osoby často nevedia ako pôsobiť na ďalšie chovanie obvineného lebo samé nie sú práve veľmi dôveryhodné. Osobne vidím problém aj v tom, že nie je vyvinutý žiadny nátlak na dôveryhodnú osobu, aby riadne plnila svoje povinnosti a dohliadala na obvineného, pretože neexistuje pre nich sankcia za porušenie svojich povinností. V praxi to často vyzerá tak, že záruka záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby je poskytnutá až potom, ako bol obvinený vzatý do väzby. Na druhej strane ak súd takúto záruku prijme, je obvinený čo najskôr prepustený na slobodu.¹⁵⁹

4. 4. 2 Nahradenie väzby písomným sľubom

Písomný sľub obvineného je ďalším opatrením nahrádzajúcim väzbu obvineného, ktorý nám upravuje trestný poriadok v § 73 odst. 1 písm. a) TŘ. Obvinený poskytne písomný sľub o tom, že bude viesť riadny život a to hlavne tak, že nespácha žiadnu trestnú činnosť, dostaví sa na vyzvanie k súdu, štátnemu zástupcovi alebo k policajnému orgánu. Obvinený ďalej sľúbi vždy v dostatočnom predstihu oznámiť vzdialenia sa z miesta svojho trvalého bydliska a že splní povinnosti a obmedzenia a orgán rozhodujúci o väzbe považuje sľub obvineného vzhľadom k jeho osobe a k povahe veci za dostatočný a prijme ho.

Písomný sľub obvineného môže byť spísaný za pomoci svojho obhajcu alebo inej osoby avšak musí byť vlastnoručne podpísaný obvineným. Ak tento vlastnoručný podpis chýba, sľub nespĺňa požiadavky stanovené v § 73 odst. 2 TŘ.¹⁶⁰ Sľub môže mať podobu samostatného podania alebo môže byť podaný spolu so žiadosťou o prepustenie obvineného z väzby na slobodu alebo v sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby. Súd písomný sľub obvineného prijme a rozhodne o tom, že zostáva na slobode alebo sa na slobodu prepúšťa alebo v opačnom prípade v uznesení sľub neprijme a rozhodne o vzatí obvineného do väzby alebo o jeho ponechaní vo väzbe¹⁶¹.

---

¹⁵⁹ VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby zárukou a písemným slibem. *Právní rádce*, 2003, č. 8, s. 58.

¹⁶⁰ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 19 - 20.

¹⁶¹ uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 30. októbra 1992, sp. zn. 6 To 48/92

V prípade ak obvinený poruší svoj písomný sľub tým, že nevedie riadny život, porušil povinnosti a obmedzenia mu uložené, zväži orgán rozhodujúci o väzbe, či nevydá rozhodnutie o vzatí obvineného do väzby. Každé porušenie však nemá za následok okamžité vzatie obvineného do väzby. Po skončení dôvodov väzby zruší súd uznesením obmedzenia a povinnosti vzťahujúce sa na sľub obvineného.¹⁶²

Právna úprava písomného sľubu nemá v podstate žiadne väčšie nedostatky. V praxi je navrhnutie sľubu zo strany obvineného veľmi časté. Na druhej strane najväčší nedostatok pri písomnom sľube je to, že obvinený je ochotný sľúbiť čokoľvek len za to, aby nebol vzatí do väzby, reálny dopad je zanedbateľný a predstavuje u neho len formalitu. Preto býva využívaný hlavne u menej závažných trestných činov hlavne u osôb, ktoré sú prvýkrát trestané a je tu vyššia miera pravdepodobnosti, že svoj sľub dodržia.¹⁶³

4. 4. 3 Nahradenie väzby dohľadom probačného úradníka

Dohľad probačného úradníka je jedným z ďalších opatrení, ktoré nahrádzajú väzbu obvineného podľa § 73 odst. 1 písm. c) TŘ.¹⁶⁴ Obvinený, ktorému bol uložený dohľad probačného úradníka má povinnosť v presne stanovených lehotách sa dostaviť k tejto osobe, zmeniť miesto svojho trvalého pobytu môže len ak s tým vyslovil súhlas a ďalej musí dodržiavať ďalšie obmedzenia stanovené vo výroku rozhodnutia, ktorých účelom je, aby sa obvinený nedopustil ďalšej trestnej činnosti a nezmaril priebeh trestného konania § 73 odst. 3 TŘ.¹⁶⁵

Dohľad nad obvineným vykonávajú úradníci a asistenti probačnej a mediačnej služby podľa zákona č. 257/2000 Sb., ďalšiu zmienku o probačnom úradníkovi nájdeme aj v § 27b TŘ. Orgán rozhodujúci o väzbe pri nahradení väzby dohľadom probačného úradníka prihliada vždy na osobu obvineného a na povahu prejednávanej veci. Rozhodnutie má povahu rozhodnutia o väzbe a preto je proti nemu prípustná sťažnosť a vydáva sa vo forme uznesenia.¹⁶⁶

Ďalšie obmedzenia stanovené obvinenému musia byť primerané povahe trestného činu, pre ktorý je obvinený stíhaný. Neprimeraným by bolo obmedzenie, ktoré by nemalo žiadnu súvislosť s trestným činom, kvôli ktorému je uložené alebo by bolo neúmerne

¹⁶² VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby zárukou a písemným slibem. *Právní rádce*, 2003, č. 8, s. 60.

¹⁶³ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 58.

¹⁶⁴ uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 21. mája 2004, sp. zn. 11 Tdo 509/2004

¹⁶⁵ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 322.

¹⁶⁶ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 445, 525.

prihliadnuc na nebezpečnosť trestného činu. Za obmedzenie nemôžeme tak isto uložiť zákaz určitej činnosti alebo zákaz pobytu na určitom mieste, pretože by sa to svojou povahou podobalo trestu. Ďalším obmedzením môže byť napr. absolvovanie liečebného programu, programu sociálneho výcviku a výchovy, rehabilitačným programom, podrobiť sa pracovnej rekvalifikácii, psychologickému poradenstvu atď.

V prípade dohľadu probačného úradníka vzniká v praxi interpretačná otázka, kedy vznikajú podmienky pre uloženie dohľadu. Takáto situácia nastala, pretože § 73 odst. 1 písm. c) TŘ je formulovaný veľmi všeobecne, čo spôsobuje dva rozporuplné výklady. Na jednej strane využite dohľadu probačného úradníka ako opatrenie nahrádzajúce väzbu u všetkých obvinených alebo na strane druhej u žiadneho z nich prihliadnuc na osobu obvineného a povahu prejednávanej veci. Osobne si myslím, že v tomto prípade by bolo vhodné stanoviť určitú výšku trestnej sadzby, do ktorej je možné dohľad probačného úradníka uložiť a pri ktorej existuje aj väčšia pravdepodobnosť, že sa obvinený dohľadu bez problémov podrobí. V rámci tohto opatrenia neexistuje okrem pravomocného rozsudku ani jednotný postup pri ukončení dohľadu.¹⁶⁷

Ďalšie problémy v praxi v prípade dohľadu probačného úradníka je nedostatočná materiálna vybavenosť úradníkov ako automobily alebo technické vybavenie, ktoré je potrebné k efektívnemu výkonu dohľadu. Tak isto je dlhodobo malý počet pracovníkov vykonávajúcich probačný dohľad. Oprávnenia probačných úradníkov by tiež mohli byť rozšírené, pretože aj napriek tomu, že sa obvinený dostaví v stanovených časových intervaloch na strediská pre mediačnú a probačnú službu, nie je možné dohliadať na správanie obvineného v období medzi týmito intervalmi a tak môže pokračovať v páchaní trestnej činnosti. Nie je možné ani vstupovať do miesta pobytu obvineného bez jeho súhlasu a zistiť či sa tam obvinený zdržuje.¹⁶⁸

Ak obvinený neplní povinnosti, ktoré mu boli stanovené pri dohľade probačného úradníka a naďalej trvajú dôvody väzby, súd a v prípravnom konaní na návrh štátneho zástupcu sudca rozhodne o vzatí obvineného do väzby § 73 odst. 7 TŘ.¹⁶⁹

4. 4. 4 Peňažná záruka (kaucia)

Peňažná záruka patrí medzi najstaršie opatrenia nahrádzajúce väzbu, ktorú nám trestný poriadok upravuje v § 73a TŘ. Súd a v prípravnom konaní na návrh štátneho zástupcu sudca

¹⁶⁷ VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby dohledem probačního úředníka. *Právní rádce*, 2003, č. 11, s. 54.

¹⁶⁸ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 90.

¹⁶⁹ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

môže ponechať obvineného na slobode alebo ho na slobodu prepustiť ak obvinený alebo namiesto obvineného iná osoba s jeho súhlasom poskytne peňažnú záruku. Peňažná záruka sa poskytne v prípade preventívnej alebo útekovej väzby. Peňažnú záruku nie je možné prijať v taxatívne stanovených prípadoch uvedených v § 73a odst. 1 TŘ a zároveň je prítomný dôvod preventívnej väzby. Osoba odlišná od obvineného musí byť pred poskytnutím záruky oboznámená s podstatou obvinení a so skutočnosťami, v ktorých je videný dôvod väzby. Súhlas so zložením záruky musí byť udelený obvineným, čiže nepostačuje súhlas obhajcu ak tam predtým nebola vôľa obvineného. Pod zložením peňažnej záruky chápeme pripísanie na príslušný účet súdu alebo zložením v hotovosti v pokladni súdu alebo na pošte.¹⁷⁰

Rozhodovanie o peňažnej záruke sa delí do dvoch fáz. V prvej fáze orgán rozhodujúci o väzbe rozhodne či je vôbec peňažná záruka prípustná a stanoví sa jej výška a spôsob zloženia. Pri prípustnosti prijatia peňažnej záruky obvineného alebo inej osoby sa prihliadne k osobe a majetkovým pomerom obvineného alebo toho kto zaňho poskytne záruku.¹⁷¹ Ďalej sa prihliada k povahe a závažnosti trestného činu, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie a závažnosti dôvodov väzby a stanoví sa výška peňažnej záruky, ktorá sa pohybuje od 10 000 Kč a vyššie a spolu s určenou zárukou sa určí aj spôsob jej zloženia. Ak orgán rozhodujúci o väzbe zistí, že peňažná záruka je neprípustná, tak ju neprijme vzhľadom k okolnostiam prípadu alebo závažnosti skutočností odôvodňujúcich väzbu. V druhej fáze orgán rozhodujúci o väzbe po rozhodnutí o prípustnosti prijatia peňažnej záruky rozhodne o ponechaní obvineného na slobode alebo o jeho prepustení z väzby a súčasne sa zloží peňažná záruka v stanovenej výške určená predchádzajúcim rozhodnutím. Teoreticky nie je vylúčené, aby sa obe rozhodnutia nachádzali v jednom uznesení súčasne ako dva výroky, ale väčšinou tieto rozhodnutie v praxi nadväzujú rýchlo na seba a zmienený postup sa veľmi nevyužíva.¹⁷² Proti kladnému alebo zápornému rozhodnutí o prijatí peňažnej záruky a rozhodnutí o prepustení pri väzbe je prípustná sťažnosť, o ktorej rozhoduje súd.¹⁷³

Súd a v prípravnom konaní na návrh štátneho zástupcu sudca rozhodne, že peňažná záruka pripadne štátu ak obvinený:

a) utečie, ukrýva sa alebo neoznámí zmenu svojho miesta pobytu a tým pádom sťažuje doručovanie písomností súdu, štátneho zástupcu alebo policajného orgánu

---

¹⁷⁰ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 445, 532.

¹⁷¹ uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 31. mája 2006, sp. zn. 11 Tvo 10/2006

¹⁷² VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 324.

¹⁷³ RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 445, 535.

- b) sa zavinene nedostaví k úkonu trestného konania, na ktorý bol predtým predvolaný a uskutočnenie takéhoto úkonu je nemožné bez jeho prítomnosti
- c) opakuje trestnú činnosť alebo sa pokúsi dokončiť trestný čin, ktorý nedokončil alebo ktorý pripravoval alebo ktorým len hrozil
- d) sa vyhýba výkonu uloženého trestu odňatia slobody alebo peňažného trestu alebo výkonu náhradného trestu odňatia slobody za peňažný trest¹⁷⁴

Súd alebo štátny zástupca, ktorý v tej dobe vedie trestné stíhanie peňažnú záruku zruší¹⁷⁵ alebo zmení na návrh obvineného alebo inej osoby, ktorá ju zložila prípadne aj bez návrhu ak nastane situácia, že odpadli dôvody pre jej uloženie alebo sa zmenili okolnosti dôležité pre určenie jej výšky. Peňažná záruka odpadne ak nastane dôvod pre kolúznú väzbu alebo je začaté trestné stíhanie pre trestný čin, pre ktorý je peňažná záruka vylúčená podľa 73a odst. 1 TŘ, došlo k postúpeniu veci k prejednaniu ako priestupok atď.. Dôvod pre zmenu výšky záruky nastane v prípade, keď bolo začaté trestné stíhanie pre ďalší trestný čin a následne po tom dochádza k zvýšeniu peňažnej záruky. Na druhej strane ak je trestné stíhanie zastavené, pre niektorý trestný čin výška peňažnej záruky sa zníži. Po zrušení peňažnej záruky alebo jej prepadnutí štátu, orgán rozhodujúci o väzbe zároveň skúma či nie sú prítomné dôvody pre vzatie do väzby a na základe toho vykoná i k tomu potrebné úkony § 73a odst. 5 TŘ.¹⁷⁶

V prípade ak súd nerozhodne inak a naďalej trvá peňažná záruka u obvineného, ktorý bol právoplatne odsúdený k nepodmienenému trestu odňatia slobody alebo k trestu peňažnému do dňa nastúpenia k výkonu trestu odňatia slobody alebo do dňa zaplatenia peňažného trestu. Ak nastane situácia, že obvinený nezaplatí peňažný trest alebo náklady trestného konania v určenej dobe, tak budú tieto položky hradené z peňažnej záruky § 73a odst. 6 TŘ. Po uhradení položiek uvedených v predchádzajúcej vete sa peňažná záruka obvineného ďalej použije aj na uhradenie pohľadávky poškodeného. Postupuje sa tak za situácie, keď bola odsudzujúcim rozsudkom uložená povinnosť obvinenému nahradiť poškodenému, ktorý uplatnil svoje právo u súdu majetkovú alebo nemajetkovú škodu. Ak z peňažnej záruky nezostalo dostatočné množstvo peňažných prostriedkov a existuje viac poškodených, tak sa tieto osoby uspokojia proporcionálne. V okamžiku, keď je možné uspokojiť nároky poškodeného z peňažnej záruky, vyrozumie o tom súd poškodeného. Ak poškodený nepožiadá o úhradu svojej pohľadávky voči obvinenému do troch mesiacov odo

---

¹⁷⁴ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov

¹⁷⁵ Zrušená peňažná záruka sa vracia späť obvinenému alebo inej osobe.

¹⁷⁶ VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby peněžitou zárukou. *Právní rádce*, 2003, č. 9, s. 54.

dňa vyrozumenia súdom záruka sa vráti späť poškodenému alebo inej osobe, ktorá ju zložila. Poškodený musí byť o takomto postupe náležite poučení § 73a odst. 7 a 8 TR. Obvinený aj iná osoba, ktorá zložila záruku musia byť upozornení na dôvody, pre ktoré môže peňažná záruka prepadnúť štátu alebo byť použitá na zaplatenie peňažného trestu, nákladov konania alebo k uspokojeniu pohľadávky poškodeného § 73a odst. 9 TR.¹⁷⁷

Nedostatkom peňažnej záruky v praxi býva väčšinou, že osoba, ktorá má byť vzatá do väzby nie je schopná finančne takú čiastku zložiť, prípadne ani iná osoba ako rodina alebo komunita nie je vždy ochotná poskytnúť finančné prostriedky na zloženie peňažnej záruky. Ďalej je peňažnú záruku možné v podstate použiť až pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustení z väzby na slobodu a nie pri prvom rozhodovaní o vzatí do väzby, pretože v krátkom časovom období od zadržania po rozhodnutie súdu je malá pravdepodobnosť pre zloženie takej sumy hlavne keď je obvinený zadržaný. V praxi sa uvádza, že by bolo lepšie aby o peňažnej záruke rozhodovali okresné sudy a nie sudy krajské, pretože u krajských súdov dochádzalo častejšie k porušeniu podmienok z nedostatku kontaktu s obvineným a tým pádom nie je možné odhadnúť chovanie obvineného ako u súdu okresného.¹⁷⁸

---

¹⁷⁷ Tamtiež, s. 55.

¹⁷⁸ ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. Vydanie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 59.

Záver

Inštitút väzby ako už bolo mnohokrát v diplomovej práci spomínané, zaradujeme medzi najprísnejší a najzávažnejší procesný zaisťovací prostriedok, ktorý zasahuje do osobnej slobody človeka za účelom zaistiť riadny priebeh trestného konania. Cieľom mojej práce bolo poskytnúť ucelený prehľad inštitútu väzby a tak isto nahliadnúť do problematiky, ktorá ju sprevádza. Hlavne som sa zameriaval na materiálne podmienky pre uloženie väzby a formálnym postupom orgánov rozhodujúcich o väzbe ako aj opatreniami nahrádzajúcimi väzbu. Počas analýzy jednotlivých kapitol som sa stretol aj s problémami, ktoré sa v právnej praxi často vyskytujú a pri mlčaní zákona museli byť doplnené judikatúrou súdov. Trestný poriadok od svojho prvého prijatia prešiel mnohými novelizáciami, ktoré môžeme pri súčasnej právnej úprave rátať v desiatkach a preto sa aj prax domáha po novom trestnom poriadku ako v prípade trestného zákonníka. Vo svojej práci som sa zaoberal súčasnou právnou úpravou inštitútu väzby čiže úpravou *de lege lata*. Česká právna úprava podľa môjho názoru spĺňa základné kritéria vyžadované predpismi najvyššej právnej sily a zároveň požiadavky mnohých medzinárodných zmlúv, ktorými je viazaná. Nasleduje aj všeobecne presadzovaný trend znižovania počtu väzieb a ich nahradenie inými opatreniami, čo si môžeme všimnúť aj zo štatistík Väzenskej služby, z ktorých plynie, že z roka na rok je počet osôb držaných vo väzbe nižší.

V prípade úvah *de lege ferenda* by som navrhoval vypustiť z právnej úpravy opatrenia nahrádzajúce väzbu zárukou záujmového združenia občanov a dôveryhodnej osoby, čo sú inštitúty v praxi málo využívané a nahradiť ich podľa vzoru mnohých zahraničných štátov systémom elektronického monitoringu a to buď ako opatrenie samostatné alebo ako doplnkový kontrolný prostriedok, k niektorému alternatívnemu opatreniu súčasnej právnej úpravy opatrení nahrádzajúcich väzbu. Takéto opatrenie by podľa môjho názoru efektívne plnilo účel alternatívneho opatrenia nahrádzajúceho väzbu a zabezpečil by aj väčší prehľad o pohybe a dodržiavaní povinností osôb, u ktorých by bol vyslovený súhlas s takýmto opatrením. Na jednej strane by išlo o efektívne zabezpečenie účelu trestného konania pri správnom personálnom a materiálnom zabezpečení a na strane druhej by sa jednalo o podstatne menší zásah do osobnej slobody človeka ako v prípade vzatia do väzby.

Ďalej by som navrhoval novelizáciu v prípade § 69 odst. 4 TR, ktorý je v rozpore s článkom 5 odst. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože stanoví že ak v prípade zatýkacieho rozkazu nie je možné dodať zatknutú osobu sudcovi, ktorý

zatýkací rozkaz vydal, musí byť takáto osoba dodaná do 24 hodín inému vecne príslušnému súdu kde ju vypočuje sudca tohto súdu a o výsledky oboznámi sudcu, ktorý rozkaz vydal. Dohovor pritom požaduje v článku 5 odst. 3, že výsluch môže vykonať iba sudca, ktorý zatýkací rozkaz vydal a nie sprostredkovane. Čiastočne sa to už vyriešilo novelizáciou trestného poriadku, v ktorej sa zaviedlo využívanie videokonferenčného zariadenia v týchto prípadoch, ale otázne je, či sa nájdu dostatočné finančné prostriedky na všetky sudy v ČR.

Potrebu novelizácie v trestnom poriadku vidím aj v prípade preventívnej väzby a jej nahradením peňažnou zárukou. V tomto prípade sa rozhoduje o vine alebo nevine obvineného prípadne či sa o trestný čin pokúsil alebo ho pripravoval pred vydaním právoplatného odsudzujúceho rozhodnutia. V tomto vidím veľký rozpor s prezumpciou neviny a takýto nedostatok by mal byť okamžite odstránený. Vhodné by bolo zmeniť dané ustanovenie a to tak, že sa zrušia slová „trestné“ a „trestný“ v § 67 písm. c) a 73a odst. 3 TR a slovo „čin“ nahradiť slovom „skutok“ a všetko zosúladiť s jazykovým a právne teoretickým spresnením týchto paragrafov. Ak by k úprave nedošlo, mohlo by dôjsť k zmareniu účelu trestného konania z dôvodu podania podanie ústavnej sťažnosti obvineného proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v prípade preventívnej väzby, tak isto aj proti rozhodnutiu o zamietnutí peňažnej záruky pri preventívnej väzbe.

Inštitút väzby podľa mňa predstavuje významný zaist'ovací prostriedok trestného práva procesného. Predstavuje nevyhnutné zlo, bez ktorého by nebolo možné dosiahnuť účel trestného konania a spravodlivo potrestať páchatel'a trestného činu. Na druhej strane je povinnosťou štátu zabezpečiť zákonnosť väzby, aby nedochádzalo k excesu pri jej využívaní a nadmernému zásahu do osobnej slobody človeka, o ktorom platí prezumpcia neviny. Navrhoval by som, aby štát dbal aj na väčšiu informovanosť ľudí, aby nedochádzalo k zamieňaniu inštitútu väzby s trestom odňatia slobody a kvôli tomu to nemalo negatívny dopad na osobný a pracovný život nevinnej osoby.

Použitá literatura a zdroje:

1. Monografie:

- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 816 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. 1280 s.
- MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975. 301 s.
- MUSIL, Jan a kol. *Trestní právo procesní*. 3. prepracované a doplnené vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 1166 s.
- PAVLÍČEK, Václav, a kol. *Ústava a ústavní řád české republiky. Komentář 2. díl Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002. 1164 s.
- REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. 1. vydání. Praha: Orac, 2002. 264 s.
- RŮŽIČKA, Miroslav, ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C. H. Beck, 2004. 808 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní řád. Komentář. Díl I*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 1501 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 988 s.
- VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 672 s.
- ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 152 s.

2. Články z odborných časopisov:

- HRUŠKA, Zdeněk, VOLEVECKÝ, Petr. Několik poznámek k aktuálním změnám trestního řádu. *Trestní právo*, 2012, č. 7 – 8, s. 10 – 12.
- CHALUPA, Ľuboš. Rozporná úprava předstížené vazby. *Právní rádce*, 1999, č. 4, s. 15 - 16.
- MANDÁK, Václav. Vazba není trest. *Bulletin advokacie*, 1996, č. 9, s. 17 – 19.
- REPÍK, Bohumil. Některé otázky rozhodování o vazbě ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 9, s. 32 - 42.

VANTUCH, Pavel. Důvody vazby z pohledu orgánu činných v trestním řízení. *Trestní právo*, 1997, č. 11, s. 45.

VANTUCH, Pavel. Důvody vazby. *Právní rádce*, 2003, č. 2, s. 58.

VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby dohledem probačního úředníka. *Právní rádce*, 2003, č. 11, s. 54.

VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby peněžitou zárukou. *Právní rádce*, 2003, č. 9, s. 54.

VANTUCH, Pavel. Nahrazení vazby zárukou a písemným slibem. *Právní rádce*, 2003, č. 8, s. 58 - 60.

VANTUCH, Pavel. Trvání vazby. *Právní rádce*, 2003, roč. 11, č. 7, s. 57

VICHEREK, Roman. Důvody vazby. *Trestní právo*, 2012, č. 6, s. 14 – 22.

ZEMAN, Petr a kol. Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení: poznatky z výzkumu. *Trestněprávní revue*, 2011, č. 5, s. 145.

3. Judikatura:

nález Ústavného soudu z dne 11. mája 2005, sp. zn. II. ÚS 713/2004

nález Ústavného soudu z dne 20. apríla 2010, sp. zn. Pl. ÚS 6/10

nález Ústavného soudu z dne 23. oktobra 2001, sp. zn. I. ÚS 303/01

nález Ústavného soudu z dne 6. júna 2002, sp. zn. III. ÚS 121/2002

nález Ústavného soudu z dne 9. februára 2006, sp. zn. I. ÚS 263/05

nález Ústavného soudu z dne 11. augusta 1994, sp. zn. IV. ÚS 264/98

nález Ústavného soudu z dne 17. januára 2002, sp. zn. IV. ÚS 432/2001

nález Ústavného soudu z dne 20. apríla 2010, sp. zn. Pl. ÚS 6/10

nález Ústavného soudu z dne 20. novembra 2002, sp. zn. IV. ÚS 137/2000

nález Ústavného soudu z dne 21. apríla 1994, sp. zn. I. ÚS 131/93

nález Ústavného soudu z dne 26. apríla 1994, sp. zn. Pl. ÚS 1/94

nález Ústavného soudu z dne 30. januára 2001, sp. zn. II. ÚS 124/97

stanovisko Najvyššieho soudu z dne 11. júna 1998, sp. zn. Stn 4/97

uznesenie Krajského soudu v Českých Budejoviciach z dne 12. apríla 2002, sp. zn. 4 To 263/2002

uznesenie Krajského soudu v Českých Budejoviciach z dne 30. júna 2003, sp. zn. 4 To 558/2003

uznesenie Krajského soudu v Hradci Královej z dne 14. apríla 2003, sp. zn. 11To 191/2003

uznesenie Krajského soudu v Plzni z dne 4. oktobra 1996, sp. zn. 7 To 579/96

uznesenie Krajského súdu v Ústí nad Labem z dňa 1. septembra 1994, sp. zn. 5 To 441/94
uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 3. februára 1989, sp. zn. 11 To 8/89
uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 30. októbra 1992, sp. zn. 6 To 48/92
uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 21. mája 2004, sp. zn. 11 Tdo 509/2004
uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 31. mája 2006, sp. zn. 11 Tvo 10/2006
uznesenie Najvyššieho súdu z dňa 5. apríla 2005, sp. zn. 11 Tvo 13/2005
uznesenie Vrchného súdu v Prahe z dňa 28. apríla 2005, sp. zn. 2 To 54/2005
uznesenie Vrchného súdu v Prahe z dňa 6. októbra 1992, sp. zn. 7 To 251/93

4. Právne predpisy a ostatné zdroje:

dôvodová správa k novele trestného poriadku zákon č. 45/2013 Sb.
dôvodová správa k novele trestného poriadku zákon č. 265/2001 Sb.
dôvodová správa k novele trestného poriadku zákon č. 495/2011 Sb.
inštrukcie Ministerstva spravodlivosti č. 500/2001 org., ktorou sa vydáva vnútorný
a kancelársky poriadok pre okresné, krajské a vrchné súdy
zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v znení neskorších predpisov
zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v znení neskorších predpisov

5. Internetové zdroje:

VICHEREK, Roman. *Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část.* [online].
epravo.cz, 10. februára 2012 [cit. 20. júna 2013]. Dostupné na <
<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>>.

Abstrakt

Diplomová práca sa zaoberá podrobným skúmaním problematiky inštitútu väzby v českom trestnom procese. Väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody človeka, ktorá mu je zaručená nielen vnútroštátnymi zákonmi ale aj medzinárodnými dokumentmi. Hlavným účelom väzby je zabezpečiť riadny priebeh trestného konania, ale na druhej strane čo najmenej zasahovať do osobnej slobody človeka, o ktorom platí prezumpcia neviny.

Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Prvá kapitola je venovaná pojmu a účelu inštitútu väzby. V druhej kapitole sa zaoberám ústavne právnym zakotvením inštitútu väzby a jej úpravou v medzinárodných dokumentoch. V tretej kapitole sú charakterizované zákonné podmienky pre vzatie do väzby a jednotlivé väzobné dôvody a problémy vyskytujúce sa v právnej praxi. Štvrtá kapitola je delená na štyri podkapitoly, v ktorých sa zaoberám rozhodovaním o väzbe, spôsobmi preskúmania rozhodnutia o väzbe, trvaním väzby a opatreniami nahrádzajúce väzbu. Na záver zhŕňam svoje zistenia a podávam úvahy a budúcej právnej úprave (de lege ferenda).

Kľúčové slová: väzba, obvinený, dôvody väzby, úteková väzba, kolúzna väzba, preventívna väzba, rozhodovanie o väzbe, preskúmanie dôvodov väzby, trvanie väzby, opatrenia nahrádzajúce väzbu.

Abstract

This diploma thesis deals with a detailed examination of the issue of custody in the Czech criminal procedure law. Custody is the most serious interference with the personal liberty of man, that he is guaranteed not only by national law but also by international documents. The main purpose of custody is to ensure the proper conduct of criminal proceedings, but on the other hand to interfere with the liberty of man as least as possible, by whom a presumption of innocence is present.

The diploma thesis is divided into four chapters. The first chapter deals with the concept and purpose of custody. The second chapter deals with regulation of custody in constitutional law and in international documents. The third chapter is characterized by the legal requirements for custody and grounds for custody and problems occurring in legal practice. The fourth chapter is divided into four subsections, which deal with deciding about custody, the methods of reviewing a decision about custody, duration of custody and with surrogates of custody. In the end I summarize my findings and give suggestions of future legislation (*de lege ferenda*).

Key words: custody, accused person, grounds for custody, custody to prevent further criminal activity or escape, collusive remand in custody, preventive custody, deciding about custody, examination of grounds for custody, duration of custody, the surrogates of custody